

Environmentální audit KÚSK

hodnotící zpráva

Hodnocení současného stavu a návrh zlepšujících opatření z pohledu moderních environmentálních přístupů a platné legislativy

Období realizace: říjen - prosinec 2022

Datum odevzdání: 21. 12. 2022

Zadavatel:

The logo of Středočeský kraj (Central Bohemian Region) consists of a red banner with a white border and a blue banner below it. The text "Středočeský kraj" is written in white on the red banner.

Krajský úřad Středočeského kraje

IČO: 70891095, adresa: Zborovská 81, 150 00 Praha 5-Smíchov, Česko

Kontaktní osoba: Ing. Kristýna Kropáčková, e-mail: kropackova@kr-s.cz, tel: 257 280 803

www.kr-stredocesky.cz

Zhotovitel:

The logo for ENVIROSTYL features the word "ENVIROSTYL" in green capital letters. The letter "V" is stylized to resemble a pair of hands holding a green plant with two leaves.

Envirostyl, s.r.o.

IČO: 07959061, adresa: Údolní 33, 602 00 Brno

Kontaktní osoba: Ilona Musilová, e-mail: illonam@envirostyl.cz, tel: +420 778 718 605

www.envirostyl.cz

Odborní garanti auditu: Ing. Jana Půlpánová, Ing. Ivo Kropáček, PhDr. Anna Kárníková, MSc.

Obsah

Úvod	3
1. Shromážděné podklady	4
2. Energie a voda	4
3. Odpady	6
3. 1 Popelníky pro kuřáky	11
3. 2 Jednorázové papírové ručníky	12
3. 3 Zřízení Reuse pointu	13
4. Optimalizace tisku	13
5. Analýza úklidu	13
5. 1 Co definuje ekologický úklid?	14
5. 2 Vlastní úklidové prostředky	14
5. 3 Příklady dodavatelů ekologické drogerie, kosmetiky a úklidové služby	15
5. 4 Houbičky na mytí nádobí	15
6. Environmentálně odpovědné marketingové předměty	16
6. 1 Co je environmentálně odpovědný propagační předmět?	17
6. 2 Předměty pro zaměstnance	17
6. 3 Na co si dávat pozor při pořizování eko reklamních předmětů	17
6. 4 Návrh vhodných dárků a reklamních předmětů	18
6. 5 Tipy na marketingové předměty	19
7. Navržení cesty ke klimatické/uhlíkové neutralitě	21
8. Zhodnocení potenciálu pro cirkularitu	22
9. Ambasadoři environmentálního rozvoje	23
9. 1 Kdo je ambasador/ka?	23
9. 2 Jaká je úloha ambasadorů?	23
9. 3 Proč podporovat ambasadorství?	24
9. 4 Vize ambasadorství pro další roky	24
10. Vytvoření závazků Zero Waste Hero	24
11. Vize environmentálního rozvoje v nadcházejících letech	25
12. Seznam doporučení	26
12. 1 Energie a voda	26
12. 2 Odpady	26

12. 3 Optimalizace tisku	27
12. 4 Úklid	27
12. 5 Environmentálně odpovědné marketingové předměty	27
12. 6 Klimatická neutralita	27
Závěr	28
Přílohy	29
Příloha 1: Výstupy dotazníku pro zaměstnance	29
Příloha 2: Výstupy dotazníku pro obce	37
Příloha 3: Fotodokumentace	41

Úvod

Environmentální odpovědnost je jedno z hlavních témat dnešní doby, setkáváme se s cíli udržitelného rozvoje téměř na každém kroku a slovo „ekologický“ se stalo opakovanou frází nejen reklamních kampaní, ale i jako požadavek na životní styl jednotlivců a fungování firem, škol i úřadů.

V tom, co je opravdu ekologické a jak si nastavit odpovědný chod úřadu, není vždy jednoduché se zorientovat. Je proto vhodné projít si tzv. environmentálním auditem, popsat současnou situaci a možnosti pro rozvoj a zlepšení.

Cílem environmentálního auditu krajského úřadu Středočeského kraje je vytvořit podklady pro vznik zázemí, ve kterém je jednoduché chovat se zodpovědně k životnímu prostředí a ve kterém jsou zavedené environmentální přístupy samozřejmostí. Ostatně takový přístup úřadu je způsobem naplnění cílů udržitelného rozvoje 2030, konkrétně cíle číslo 12.2., který zní: “Do roku 2030 dosáhnout udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a jejich efektivního využívání.”

1. Shromážděné podklady

Environmentální audit Krajského úřadu Středočeského kraje (dále jen KÚSK) byl vytvořen na základě rozhovorů s klíčovými zaměstnanci, vlastního šetření na místě a několika dokumentů. Při jeho tvorbě jsme vycházeli z těchto podkladů:

- dotazníkové šetření mezi zaměstnanci úřadu (viz příloha 2)
- dotazníkové šetření mezi obcemi Středočeského kraje (viz příloha 3)
- hlášení o produkci a nakládání s odpady za rok 2021
- souhrnné informace o vyúčtované spotřebě vody a energií za rok 2021
- faktury za svoz a zneškodnění odpadů
- příkaz ředitele č. 9/2022, kterým se stanoví opatření ke snížení spotřeby zemního plynu a elektrické energie
- uhlíková stopa Krajského úřadu Středočeského kraje za rok 2018, připravený CI2, o.p.s.

2. Energie a voda

Krajský úřad Středočeského kraje spotřebuje každoročně kolem 725,5 MWh elektrické energie, 290 tisíc m³ zemního plynu, 5,9 tisíc m³ pitné vody. Za elektrickou energii utratil úřad Centropolu v roce 2021 asi 3,4 mil. Kč, za plyn Pražské plynárenské 2,8 mil. Kč, za vodu Pražským vodovodům a kanalizacím 708 tisíc Kč. Největší finanční náklady úřadu tvoří elektrická energie a plyn.

Snížení spotřeby elektrické energie ve starší administrativní budově se sedmi sty zaměstnanci, kde všichni pracují s výpočetní technikou, naráží na jisté limity. Stále zde však byl prostor pro úspory. V důsledku několikanásobného zvýšení cen energií, vydalo vedení úřadu příkaz ředitele č.9/2022, kterým se stanoví opatření ke snížení spotřeby zemního plynu a elektrické energie.

Zde několik vybraných bodů z příkazu č. 9/2022 ředitele J. Loušky:

- pětistupňové hlavice musí být nastaveny nejvýše na hodnotu 3 (teplota až 21°C)
- úsporné termostatické čtyřstupňové hlavice v jídelně, kuchyňkách a toaletách musí být nastaveny maximálně na hodnotu 2,5 (teplota 18°C)
- elektrické vysoušeče rukou budou vyřazeny z provozu
- je zakázáno nepřetržité větrání a používání mikroventilace
- je zakázáno používat doplňkové zdroje tepla

- je zakázáno používat soukromé elektrospotřebiče a ty krajské je nutné používat efektivně
- doporučuje se používat myčku namísto mytí nádobí pod tekoucí vodou
- zaměstnanci jsou povinni při odchodu vypínat výpočetní techniku

Další snížení environmentální zátěže je možné dosáhnout zvýšením objemu práce v režimu home office v zimním období, instalací odrazových fólií za topná tělesa a striktním nákupem elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů. Někteří distributoři tuto možnost nabízejí. Většinou je však mírně nákladnější.

Spotřeba zemního plynu souvisí s vytápěním budovy postavené v roce 1905. Ke snížení spotřeby plynu by mělo dojít realizací úsporných opatření navržených projektem EPC z roku 2020. Projekt navrhl výměnu plynového kotle na nový kondenzační a do budovy doplnit čidla pro regulaci (ty budou instalovány až v roce 2023). Dále bude zateplená stropní konstrukce do půdních prostor, zajištěna regulace podružných topných rozdělovačů a sběračů a změněna úprava teplé vody. Osvětlení bude v roce 2023 kompletně změněno na LED diody. Projekt EPC naplňuje cíle udržitelného rozvoje 2030, konkrétně cíl číslo 7.3., který zní: “Do roku 2030 celosvětově zdvojnásobit energetickou účinnost.”

Po ukončení projektu EPC by vzhledem k zásadní změně nákladů na energie bylo rozumné zhodnotit účelnost komplexnějšího zateplení stropů/půdy.

Vzhledem k celoročnímu provozu budovy a významné spotřebě elektřiny a teplé vody lze také doporučit instalaci fotovoltaické elektrárny a solárních kolektorů pro ohřev vody na střechu budovy. Dimenzování obou zařízení lze provést po přibližném odhadu průběhu spotřeby.

Úřad dále provádí postupnou výměnu dřevěných kastlových oken na úspornější dřevěná EUROokna. Investice převyšující 20 mil. Kč s DPH by měla mít návratnost do 10 let, se zvyšujícími se náklady na energie zřejmě dříve. Energeticky zcela nevyhovující je garáž ve vnitrobloku, která není schopna udržet teplo, přesto byla vybavena velkými topnými tělesy. Je to však pozůstatek dřívějšího nehospodárného provozu budovy a topení je v garáži již natrvalo vypnuto. Topná tělesa jsou však napuštěná vodou, takže při velmi nízkých teplotách je nutné garáž alespoň temperovat, aby nedošlo k zamrznutí vody v topných tělesech. Viz foto 24, 25 a 26 v příloze 3.

Také plyn je možné nakoupit striktně zelený, nebo-li vyrobený rozkladem biologické organické hmoty. I zde jde o nákladnější variantu klasického plynu. Nákup elektrické energie a zeleného plynu čistě z obnovitelných zdrojů by naplnil cíle udržitelného rozvoje 2030, konkrétně cíl 7.2., který zní: “Do roku 2030 podstatně zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů ...”

Spotřeba pitné vody činí kolem 16 000 litrů denně a je dána především napojením pitné vody na toalety. Používání užitkové vody pro splachování toalet by však vyžadovalo komplexní rekonstrukci úřadu. Nicméně stojí za to používání užitkové vody na splachování zvážit při budoucích plánovaných rekonstrukcích. Toalety (na úřadě je 113 WC) prochází na úřadě postupnou rekonstrukcí za použití vestavěných dělených nádrží na vodu se splachováním 3,5/6

litrů. Nejvyšších úspor je možné docílit striktním používáním myček na nádobí v kuchyňkách a zamezit postupnému umývání jednotlivých kusů nádobí pod proudem teplé tekoucí vody. Dále úspory kolem 5 % spotřebované vody je možné očekávat pořízením perlátorů (investice kolem stokoruny za ks) na vodovodní baterie (na úřadě je 80 ks baterií) a úsporných sprchových hlavíc ve sprchách (na úřadě je 14 sprchových hlavíc, úsporná stojí cca 150 Kč/ks). Zakoupením perlátorů a úsporných hlavíc lze při nákladech kolem 10 000 Kč ušetřit ročně kolem 30 000 Kč (při odhadovaném 5% snížení spotřeby vody). Což je zcela zjevně výhodná investice.

Potřeba zefektivnit využívání vody vychází z požadavků cílů udržitelného rozvoje 2030, konkrétně cíle číslo 6.4, který zní: “ Do roku 2030 podstatně zvýšit efektivitu využívání vody ve všech sektorech a zajistit udržitelný odběr a dodávky pitné vody...”

3. Odpady

Krajský úřad Středočeského kraje zaplatí ročně za odpady firmám AVE a Pražské služby 430 tisíc Kč. Ročně vyprodukuje 45 tun směsného a 25 tun objemného odpadu, po jedné tuně plastových a papírových obalů a 760 kg použitých tonerů. Dále se sváží asi 70 kg infekčních odpadů (kontejnery na roušky). Úřad má k dispozici pět 1100 litrových kontejnerů na směsný komunální odpad, které jsou vyváženy vždy v úterý a pátek. Při středěční návštěvě byly 1100 litrové kontejnery na směsný komunální odpad zaplněny z 65 %, takže lze usoudit, že objem kontejnerů odpovídá potřebě. Úřad má dále k dispozici po dvou 1100 litrových kontejnerech na papír a plast, které se sváží v úterý a čtvrtek. 1100 litrový kontejner na sklo se sváží podle potřeby, v průměru jednou za půl roku. Koše na sběr skla na chodbách úřadu se proto jeví jako zbytné. Stačilo by je umístit na méně míst, např. do kuchyňky, nebo pouze ke schodištím. Současné koše na sklo bychom doporučovali zaměnit za koše na kovy.

Nedávno byla pořízena do vnitrobloku i 240 litrová nádoba na kovy, která se skutečně plní, viz fotodokumentace. K dispozici je také ve vnitrobloku umístěná 120 litrová nádoba na nebezpečný odpad - na roušky, případně antigenní testy. Další menší nádoba je umístěna u recepcce. Roušky, ani antigenní testy však nejsou infekčním odpadem a mohou být ukládány i do směsného odpadu (viz Metodické sdělení Odboru odpadů Ministerstva životního prostředí k zařazení odpadu z antigenních testů určených k samotestování osob¹). Navíc podle průzkumu se v kontejnerech objevuje často směsný odpad (viz fotodokumentace).

Doporučujeme tedy kontejnery na roušky a testy zrušit a výdaje s tím spojené ušetřit. Do budoucna je možné počítat s tím, že svozová odpadová společnost Pražské služby umožní třídit do kontejnerů na plasty také nápojové kartony a plechovky. Plánuje se zavést tuto možnost postupně od podzimu roku 2022 díky zprovoznění nové moderní dotřídňovací linky.

¹ [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpad_samotesty_metodika/\\$FILE/OODP-Sdeleni_MZP_Zarazeni_odpadu_samotesty-25022021.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpad_samotesty_metodika/$FILE/OODP-Sdeleni_MZP_Zarazeni_odpadu_samotesty-25022021.pdf)

Z výše uvedeného vyplývá nelichotivá statistika: 96,5 % odpadů z úřadu se spálí ve spalovně nebo uloží na skládku a pouhá 3,5 % odpadů jsou vytríděna k recyklaci.

Velkým a nákladným problémem je kontejner na objemný odpad. Třetina všech směsných odpadů (skoro 25 t ročně) tvoří objemný odpad, který odváží firma AVE. Odvoz objemného odpadu vyjde ve srovnání s odvozem směsného komunálního odpadu znatelně draž. Zaplatíte za něj 5500 Kč bez DPH/t (resp. 494 Kč bez DPH/m³), oproti 3900 Kč bez DPH/t (resp. 309 Kč bez DPH/m³) za odvoz směsného komunálního odpadu. Nejlevnější je odpad třídít: papír přijde na 145 Kč bez DPH/m³, a plast na 218 Kč bez DPH/m³. Kontejner na objemný odpad přitom slouží k odkládání všech druhů odpadů, často velmi dobře recyklovatelných. Fotodokumentace v příloze 3 dokládá (viz foto 22 a 23), že velkoobjemový kontejner je z většiny zaplněn snadno recyklovatelnou papírovou lepenkou, snadno recyklovatelnými plastovými kbelíky z jídelny a kovovými plechovkami z jídelny. Pro zlepšení nakládání s odpady z úřadu je vyřešení problému s kontejnerem na objemný odpad klíčové.

Doporučujeme namísto stávajícího otevřeného kontejneru pronajmout uzamykatelný kontejner na objemný odpad, ten uzamknout a nechat skutečně pouze pro objemné odpady, kterých jistě nevzniká v úřadě 25 tun ročně. Jako náhradu doporučujeme přidat jeden 1100 l kontejner na směsný komunální odpad a jeden 1100 l kontejner na papír. Po uzamčení velkoobjemového kontejneru je nutné sledovat, k čemu v prostoru kontejnerů dochází. Součástí řešení by mělo být také výraznější popsání toho, k čemu jednotlivé kontejnery slouží: směsný odpad, papír, plasty, sklo, pouze použité tonery a podobně. A samozřejmě důrazné informování všech subjektů, které kontejnery používají, že na krajském úřadě je nutné odpady třídít. Doporučujeme dále nainstalovat do prostoru kontejnerů kameru umožňující záznam pro dohledání, jakým způsobem se jednotlivé subjekty v prostoru kontejnerů chovají.

Transformace velkoobjemového kontejneru přinese úřadu také finanční úsporu. Předpokládáme-li, že, podle vizuálně podloženého odhadu (viz foto č.22 a 23) obsahuje velkoobjemový kontejner objemově 40 % směsného komunálního odpadu, 10 % kovů, 10 % plastů a 40 % papíru, pak jen roční úspora představuje kolem 80 tisíc Kč.

Ne zcela v pořádku je také třídění odpadů v garáži, kde je k vidění nedostatečně zabezpečený sběr zářivek (viz foto 28, 29, 30 a 31), improvizované místo pro ukládání elektroodpadu a směsného odpadu. Tento způsob sběru je nutné dát do souladu s legislativou a sbírané odpady mít lépe zabezpečeny.

Zvýšit podíl recyklovatelných odpadů je možné rozšířením tříděného sběru o sběr bioodpadů, který je mokrá a tudíž těžká a tvoří často velkou část komunálního odpadu. Sběr bioodpadu by určitě vedl ke snížení produkce směsných odpadů a zvýšení míry třídění na úřadě. Nejvhodnější cestou k zahájení třídění bioodpadu je rozmístění malých uzavíratelných nádob na bioodpad (do 5 l) do kuchyňek. Nádoby nemusí mít ucho na nošení, protože nebudou nikam přenášeny a musí být umyvatelné v myčce. Nejlevnější možnou variantou jsou objemnější nádoby na skladování potravin.

Před výběrem objemu nádoby by bylo vhodné otestovat kolik bioodpadu se dá za den vyseparovat. Opět by to mohlo být úkolem ambasadorů. Do vybraných kuchyňek (například dvě až čtyři reprezentativní kuchyňky) by byla umístěna provizorní nádoba na bioodpad

a vizuálně by byla sledována zaplněnost. Následně by byly pořízeny nádoby dle reálné potřeby objemu. Odhadovaný potřebný objem je 2-5 litrů.

Samotný tříděný sběr bioodpadů by probíhal následně: Úklidová služba by obsah těchto košů přesypávala do své nádoby a samotnou nádobu by vložila do myčky, v kuchyňce by byla k dispozici druhá nádoba (tedy střídání čisté za použitou). Následně by úklidová služba sesbíraný bioodpad vysypala do komunitního kompostéru umístěného ve vnitrobloku úřadu. Vyrobený kompost během rozkladu výrazně sníží objem i hmotnost (v případě hmotnosti jde o snížení až na $\frac{1}{3}$). Vyrobený kompost by mohl být nabídnut zdarma zaměstnancům úřadu, nebo by jej měla povinnost použít zahradnická firma při péči o zeleň ve vnitrobloku a okolí úřadu. Pokud by se vyrobený kompost i přesto nepodařilo udat, lze jej nechat odvézt jako bioodpad na kompostárnu a využít toho, že procesem zkompostování bioodpadu došlo ke ztrátě $\frac{2}{3}$ hmotnosti sesbíraného bioodpadu.



Obrázek 1: Příklady vhodných nádob na bioodpad: Ikea Dóza na potraviny s víkem, obdélník/plast, 4.2 l, cena 149 Kč s DPH a Dóza na potraviny s víkem, obdélník plast/silikon, 2.0 l, cena 159 Kč s DPH



Obrázek 2: Příklad komunitního kompostéru SIVA DUO (cena do 30 000 Kč s DPH).

Samotný sběr bioodpadů by se investičně vešel do cca 40 000 Kč s DPH. Pokud by díky tříděnému sběru bioodpadů došlo ke snížení produkce směsných komunálních odpadů o 5 %. Šlo by o roční úsporu kolem 10 000 Kč s DPH. Návratnost investice by tedy měla být při nejhorším kolem čtyř let.

Jak transformace velkoobjemového kontejneru, tak sběr bioodpadů povede ke snížení produkce směsných komunálních odpadů a zvýšení míry třídění odpadů, což je v souladu s požadavky cílů udržitelného rozvoje 2030, konkrétně cílem číslo 12.5., který zní: “Do roku 2030 výrazně snížit produkci odpadů s pomocí prevence, redukce, recyklace a opětovného používání.”

Čistota třídění odpadů byla sledována pouze ve vybraných odpadkových koších a to vizuální formou (pohledem do koše bez jeho vysypání na plochu), nebyla provedena váhová analýza ani detailní rozbor směsného a tříděného odpadu. Cílem bylo prověřit tvrzení, že se na úřadě třídí velice dobře (jak bylo řečeno na úvodní schůzce). Po vizuální kontrole vybraných košů a kontejnerů, kterou jsme provedli za Envirostyl (viz fotodokumentace), jsme také požádali zájemce o ambasadorství, aby se i oni podívali do odpadkových košů, popsali kvalitu třídění a četnost bioodpadu skrze vyplnění krátkého dotazníku. V případě shody je uvedena jedna odpověď, v případě odlišných odpovědí jsou uvedeny všechny.

Získali jsme odpovědi od sedmi zaměstnanců z deseti oslovených. Z jejich šetření vyplynulo následující:

1. Jsou nádoby na tříděný odpad vhodně umístěné?

- ano v pořádku
- ne - nelogicky umístěny po chodbách úřadu, očekával bych je například v kuchyňce
- NE- mělo by jich být více a více dostupnější

2. Jsou nádoby na tříděný odpad vhodně označené?

- ano v pořádku
- NE – chybí popis, jsou pouze barevné, někdy dochází k omylu

3. Jaká je čistota třídění?

a) Jsou v koších na směs tříditelné složky?

- ano, nejčastěji pet lahve a papírové obaly; navrhuji upravit smlouvu s firmou, která zajišťuje pro KUSK úklid tak, aby směla vynášet pouze odpadkové koše, které neobsahují odpad, který patří do tříděného odpadu, na který má KUSK sběrné nádoby.
- Kancelář - ANO – snad jen kovové sponky, občas plechovky, kapsle od kávy z kávovaru
- Kuchyňka – ANO – odpad z jídla

b) Jsou v koších na tříděný odpad příměsi?

- ano, nápojové kelímky v papíru; kancelářské sponky (pozn.: ty ale nevadí, během recyklace se snadno odstraní); občas plast, papír a plechovky

4. Jaká je „historie“ třídění? Co byste chtěli zlepšit? Co funguje a jste na to hrdí?

- přidal bych kontejner na kartonové obaly – mléko
- Vnímám, že dost kolegů třídí, nádoby na konci dne často přetékají.
- Osvětu. Řada lidí na KUSK stále věří, že pro sebraný vytríděný odpad přijede auto na směsný (komunální) odpad, vše se sesype dohromady a odveze na skládku. Není prostor pro lepší využití jídla, které zbyde a dále i odpadu z kuchyňské jídelny?
- Občas mám v koši drobné kusy papíru, lepenky – potřebuji být důslednější
- Odpad ze skartovačky – zamyslet se, jak lépe odpad zpracovat – nyní skartovaný papír je umístěn do plastových pytlů a odložen u tříděného odpadu (uklizečky odvážení večer do směsného odpadu). Odpad ze skartovačky nelze vysypat z pytle do nádoby na papír, protože je malá a často skartuji větší množství, tzn. více pytlů – návrh – větší nádoby na tříděný papír? Nevím, jaký je proces vysypávání těchto tříděných košů
- Koš na papír umístit do kuchyňky, téměř celý koš je plný papírových utěrek
- Co funguje – kartony krabic jsou tříděny, plastové krabice od jídla jsou také tříděny

5. Mělo by přínos odstranit koše u stolů v kancelářích a nahradit je větším množstvím košů na chodbách, kde by byla vždy sada košů na tříděný odpad?

- ne
- To si nedokážu představit, kam bychom házeli – čajové sáčky, sedliny od kávy z kávovaru, kancelářské sponky
- Z časových důvodů by naopak bylo vhodné tříděné koše přiblížit – nemohu odbíhat s drobných odpadem – např. Drobný papír, obaly od smetánky, apod.

6. Kolik organického odpadu je v koších na směsný odpad?

- skoro v každém koši, co jsem viděl je nějaká slupka či ohryzek. Nevím, jak je to v jiných kancelářích, ale u nás máme denně nějaký bioodpad, který končí ve směsném odpadu. V naší kuchyňce je denně bioodpad ve směsném odpadu + tříděný také.
- Rozhodně je v koši který je umístěn v kuchyňce. Tam by dle mého názoru stálo za to umístit něco na bioodpad.
- Bohužel, sedím v kanceláři sama – biologický odpad – káva z kávovaru, čajové sáčky, více toho nemám, v kuchyňce by byl takový koš určitě využit.

7. Jaká je zaplněnost košů na konci pracovního dne?

- < 50% zaplněnost koše na plasty a papír
- 1-3 ks odpadu skla
- 1-3 ks odpadu v koši u pracovního stolu

- 2. patro u výtahu C, dne 5.12. - Koš je v 15:30 plný, okolo koše je postaveno několik rozložených velkých kartonových krabic

- Téměř plný koš na směs, 90% odpadu je papír na ruce (slouží k úklidu kuchyňky)

Pozn. v dotazníku je poznámka o návrhu umístění koše na papír. Papírové utěrky ale správně patří do směsného odpadu, tedy třídění je v tomto případě správné.

- směsný odpad obsahuje: drobný papír, sáčky od čaje, kapsle do kávovaru, kancelářské sponky

Z odpovědí výše a našeho šetření vyplývá, že je potřeba třídění odpadů doladit, zaměřit se na osvětu a zvážit umístění košů na tříděný odpad do kuchyňek. Místo povinného odstranění košů z kanceláří navrhujeme jít dobrovolnou cestou. Tedy oslovit zaměstnance s tím, že v rámci zlepšování environmentálních přístupů KÚSK je možnost snížit počet košů na směsný odpad v kancelářích a informovat zaměstnance o tom, kde mohou odpadkový koš předat. Menší počet košů v kancelářích zefektivní práci uklízecké služby a podpoří třídění odpadů.

3. 1 Popelníky pro kuřáky

Během schůzky zazněl požadavek na navržení zlepšení sběru cigaretových nedopalků. V současné době jsou v části určené pro kuřáky tři popelníky, které umožňují odkládání i jiných odpadů (viz. fotodokumentace č. 10). Vhodnou alternativou jsou v ČR vyrobené boudy na špačka, které umožňují vhození pouze cigaretového nedopalku. Vynášení popelníku probíhá přes vyklopení spodní části. Bouda se dá umístit na zeď, nebo na stojan.



Obrázek 3: Bouda na špačka, cena 2 022,00 Kč s DPH. Zdroj obrázku a možnost nákupu: <https://bezvajglu.cz/eshop/bouda-na-spacka-2/>

Další vhodnou a hlavně zábavnou formou je popelník, který funguje jako hlasovací zařízení. Má dvě a více komor, které jsou průhledné. Na každé komoře je umístěna nějaká možnost

odpovědi (např. ano/ne). Hlasování probíhá vhazováním cigaretových nedopalků. Jeden z výrobců je britský Ballot bin². Tato ukázka je pro inspiraci jak jinak může popelník vypadat.



Obrázek 4: Ballot bin - zábavný popelník jako hlasovací zařízení. Zdroj: <https://www.circularonline.co.uk/news/ballot-bin-ashtray-aims-to-cut-cigarette-litter/>

3. 2 Jednorázové papírové ručníky

V dotazníkovém šetření zaznělo, že kvalita jednorázových papírových ručníků je špatná, že se ručníky snadno trhají a hodně práší. Jednorázové papírové ručníky jsou ekologičtější, než elektrické vysoušeče rukou, pokud se s nimi vhodně hospodaří. Obecně platí, že pro efektivní využívání papírových ručníků je vhodné vybrat takový druh, který je dostatečně savý a velký, takže je na utření rukou potřeba jen jednoho papírového ručníku. Logika může být taková, že pokud je recyklovaný ručník méně savý, než ten, který je vyrobený z nerecyklovaných materiálů, může to vést k větší spotřebě utěrek a tím se ruší ekologičnost recyklovaných ručníků. Uvádí se, že výroba recyklovaných papírových utěrek spotřebuje o 40 % méně energie, než výroba nerecyklovaných.

Vybrat nejlepší papírové ručníky a pomoci komunikovat jejich odpovědné používání může být jeden z úkolů pro enviro ambasadory.

Legendární video od Joe Smith *How to use one paper towel*³ doporučuje si ruce nejprve řádně oklepat a poté použít jen jeden papírový ručník. Toto video může být inspirací, jak komunikovat zodpovědné používání papírových ručníků.

Úplně nejlepší variantou je mít svůj vlastní bavlněný ručník, který si každý sám pere a vyměňuje. Tato varianta je dobrovolná a nedá se očekávat, že ji využije mnoho zaměstnanců.

² <https://ballotbin.co.uk/>

³ <https://www.youtube.com/watch?v=2FMBSblpcrc>

3. 3 Zřízení Reuse pointu

Součástí praktik na předcházení odpadů a optimalizaci nákupů je zřizování tzv. Reuse pointů, míst, kam se odkládají již použité věci, které mohou dále sloužit, ale původní uživatel už je nepotřebuje. Může to být například skříň, kam se mohou dávat šanony, eurodesky a další kancelářské potřeby. Je lepší mít takto určené místo, než aby zaměstnanci odkládali funkční věci vedle kontejnerů nebo je přímo vyhazovali. Fungující reuse point je možné vidět například před kanceláří náměstkyně Skopalíkové.

Jako tip na aktivity pro ambasadory může být organizování (např. dvakrát ročně) vlastního SWAPU (bazaru, akce zaměřené na výměnu, darování nebo prodej vlastních nepotřebných věcí). Častý průběh těchto akcí je takový, že zaměstnanci přinesou v jeden den do práce věci/oblečení, které už nepotřebují, dají se na jedno společné místo a každý ze zaměstnanců si může vzít, co chce. O co není dále zájem se předá předem domluvené charitativní organizaci.

4. Optimalizace tisku

Krajský úřad se snaží archivovat smlouvy elektronicky a veškerou agendu maximálně digitalizovat. Stále však mají jeden až dva zaměstnanci v kanceláři k dispozici černobílou tiskárnu. Úřad dále provozuje asi 120 barevných multifunkčních tiskáren. Úřad plánuje do budoucna přejít na centrální tisk evidovaný kartou zaměstnance. Tento krok by měl vést k dalšímu snížení objemu tisku, snížení nákladů na tisk, zefektivnění tisku i snížení použitých tonerů a elektronického odpadu z použitých tiskáren. Tuto změnu podporujeme.

5. Analýza úklidu

Úklid provádí firma Úklid 24, v současné době neprobíhá ekologický úklid z podstaty zadání popisu služby. Proto doporučujeme buď po konzultaci s firmou Úklid 24 udělat změny v existující smlouvě s definováním požadavků na úklidové prostředky (ekologické a s minimem obalů) a nebo po vypršení smlouvy zadat ekologický úklid.

Ekologický úklid je součástí požadavků certifikace Zero Waste Hero a je potřeba ho zařadit do závazků na rok 2023 nebo další roky.

Obecně řečeno, klasické neekologické úklidové prostředky jsou problematické z toho důvodu, že zbytečně zatěžují čistírny odpadních vod, ale v konečném důsledku také přírodu a lidské zdraví. Například nadměrné používání antibakteriálních prostředků vede k oslabení lidského imunitního systému.

Dle informací od úklidové firmy jsou k úklidu používány úklidové prostředky z velkoobchodu Koeder⁴. V nabídce této firmy je například řada SANET natural, která má certifikaci

⁴ <https://koeder.cz/372-ekologicke-vyroby?page=3>

ekologického výrobku. Doporučujeme nakombinovat eko úklidové prostředky a vlastní prostředky (levné a účinné je používat octovou vodu).

Na otázku, zda jsou vyměňovány sáčky v odpadkových koších každý den, nám bylo sděleno, že je mění dle potřeby, což je ideální. Sáčky není potřeba měnit, pokud nejsou znečištěné nebo porušené. Dle dotazníkové šetření, několik zaměstnanců hodnotí ve vypisovaných odpovědích, kvalitu úklidu pozitivně v porovnání s předchozí firmou. 60,6 % respondentů je spokojeno s úklidem, 26,3 % je nespokojeno a 13,1 % nemá názor.

Ekologický úklid by dle dotazníkového šetření ocenilo 62,6 % respondentů. V návrzích na zlepšení se několikrát opakoval apel na používání ekologické drogerie, tedy kromě jaru, prostředku do myčky i mýdlo na ruce.

Ekologická drogerie nemusí být výrazně dražší. Jen je potřeba najít tu správnou a vhodně s ní hospodařit. S ekologickým úklidem jde ruku v ruce také používání mýdel na ruce s přírodním složením.⁵

5. 1 Co definuje ekologický úklid?

1. biologicky odbouratelné složení úklidových prostředků (výrobek nezatěžuje čistírny odpadních vod a samotná jeho výroba je čistší z pohledu dopadu na životní prostředí)
2. minimalizace obalů skrze nákup velkých balení (5 - 20 l plastový barel vhodný pro opakované použití za stejným - znovu plnění, nebo jiným účelem, Bag-in-Box s kohoutkem na stáčení - plastový pytel v papírové krabici, obal určený pro separaci a recyklaci), ze kterého se výrobky stáčí do opakovaně použitelných menších obalů pro lepší manipulaci
3. správné ředění úklidových prostředků (na což se nedá snadno dohlédnout, tento bod je jen informační)
4. úklidové prostředky s certifikací EU Ecolabel, Leaping Bunny (netestováno na zvířatech) a jiné ekocertifikace
5. výroba vlastních úklidových prostředků jako je například octová voda velice dobře funguje na čištění oken, zrcadel, sprchových koutů, kuchyňských povrchů, kohoutků, čištění rychlovarných konvic a džbánek na vodu apod. (informace o dezinfekčním účinku octové vody se liší, nedoporučujeme používat octovou vodu na čištění ploch, které je třeba dezinfikovat).

5. 2 Vlastní úklidové prostředky

Octová voda se vyrábí smícháním bílého octa s vodou v poměru 1:4. Bílý ocet lze nakupovat ve velkoobjemovém balení. Ocet kvasný lihový je 10% kyselina octová, která rozpouští vodní kámen, má částečné dezinfekční účinky (nehubí všechny bakterie a plísně), odstraňuje mastnotu a má lešticí účinky. 10l balení 10% octu stojí kolem 180 - 300 Kč s DPH.

⁵ např.: <https://www.countrylife.cz/tekute-mydlo-s-pomerancem-500-ml-ecogenic>

5. 3 Příklady dodavatelů ekologické drogerie, kosmetiky a úklidové služby

Česká značka Tierra Verde nabízí vratné obaly na úklidové prostředky, které umyje a znovu vrátí do oběhu⁶.

Další firmou se zajímavým eko přístupem je česká firma AYETO ECO⁷, která nabízí práškové verze úklidových prostředků, které si spotřebitel nařadí vodou do lahve na opakované použití.

V sortimentu současného dodavatele ACTIVA jsou ekologické výrobky na nádobí firmy Frosch⁸, které jsou cenově srovnatelné se značkou Jar.

Tento dodavatel nabízí i přírodní tekuté mýdlo na ruce⁹, které je ale mnohonásobně dražší v porovnání s nejlevnější možností.

Ekologický úklid provádí v Praze například tyto uvedené firmy, všechny z nich jsou ochotny používat na úklid octovou vodou (firmy jsme oslovili s tímto dotazem), pokud to zákazník jako KÚSK bude požadovat:

- CLINEA¹⁰
- EKOBIT¹¹
- DAMA EKO UKLID¹²
- Úklid Praha¹³

5. 4 Houbičky na mytí nádobí

Jak už je popsáno výše, cílem je směřovat většinu nádobí do myčky a nemýt nádobí pod tekoucí vodou. Nicméně houbičky na nádobí jsou stále potřeba. Vhodnou alternativu, ze které se neuvolňují mikroplasty (jako z klasických plastových houbiček, které se během používání drobně drolí do vody) jsou mycí kartáče na nádobí (může být celoplastový) nebo silikonové houbičky. Obě tyto alternativy mají dlouhou životnost, jsou hygienické a snadné na údržbu.

Silikonová houbička na nádobí funguje jako měkký kartáček, který nepoškrábe žádný povrch. Tato houbička je jiná tím, že nesaje (název houbička neodpovídá vlastnostem). Cena jedné je kolem 35 Kč s DPH a může mít životnost i rok (a déle). Výhodou je, že se dá snadno udržovat mytím v myčce nádobí.

⁶ více zde: <https://tierraverde.cz/ekodrogerie-jako-firemni-benefit>

⁷ <https://ayetoeco.cz/>

⁸ <https://obchod.activa.cz/produkt/frosch-eko-prostredek-na-myti-nadobi-aloe-vera-750-ml-487360/>

⁹ <https://obchod.activa.cz/produkt/feel-eco-tekute-mydlo-s-panthenolem-5-1-402990/>

¹⁰ <https://www.clinea-uklid-hospodyne.cz/sluzby-ekologicky-uklid>

¹¹ <https://www.ekologickyuklid.eu/clanek/ekologicky-uklid-kancelari>

¹² <https://www.uklidykancelari.cz/cs/kontakt>

¹³ <https://www.uklid-praha-mesto.cz/kontakt-a10>



Obrázek 5: Silikonová houbička na nádobí

Zdroj: <https://cs.venda.cz/silikonova-houbicka-na-myti-nadobi/>

6. Environmentálně odpovědné marketingové předměty

Za reklamní či propagační předměty se považují předměty, které jsou opatřeny logem či znakem Středočeského kraje a které slouží k propagaci dobrého jména kraje při návštěvách, prezentacích kraje apod., přičemž hodnota předmětu nepřesahuje 500 Kč/kus včetně DPH a není s výjimkou tichého vína předmětem spotřební daně. Ostatní předměty (tj. neopatřené znakem či logem kraje) či dražší, se pro účely těchto pravidel označují jako „dárkové“ předměty.

Hodnota předávaných dárkových předmětů je různá a vychází ze směrnice krajského úřadu. O pořízení dárkových, reklamních či propagačních předmětů rozhoduje vedoucí Odboru Kancelář hejtmanky, nebo Rada kraje. Odbor Kancelář hejtmanky je jakýmsi skladníkem reklamních/dárkových předmětů za KÚ, jakým způsobem jsou pak předměty distribuovány ostatními odbory je na nich.

Dle komunikace s panem Davidem Rottem a paní Karolínou Hrušovou jsou dárkové předměty již zaběhnuté, pověření pracovníci KÚSK jsou s nimi spokojeni a nemají zájem je měnit. Dárkové předměty mají vyšší pořizovací cenu, než marketingové předměty. Hlavním kritériem při jejich výběru je reprezentativnost Středočeského kraje a vysoká úroveň dárku jako takového.

Situace s marketingovými předměty je opačná, je zde velký prostor pro zlepšení a jsou k dispozici finanční prostředky na pořízení vhodnějších předmětů. Současné marketingové předměty nereprezentují Středočeský kraj, jsou mnohdy méně kvalitní a nemají ani moc velkou hodnotu/funkčnost pro obdarovaného.

Nákupy marketingových předmětů jsou realizovány za předpokladu že:

- jsou dostupné finanční prostředky,
- dochází skladové zásoby,
- nákup je realizován na základě volného uvážení referenta majícího dárkové předměty na starosti po shromáždění nejrozdůlnějších podnětů, co by se mohlo nakoupit.

Dárkové, reklamní či propagační předměty lze pořídit předem na základě schváleného objemu finančních prostředků dle aktuálního rozpisu rozpočtu Středočeského kraje.

6. 1 Co je environmentálně odpovědný propagační předmět?

Co je považováno za environmentálně odpovědný propagační předmět záleží na tom, jaká kritéria si nastavíme pro definici výrazu “ekologický”. Někdo může jít opravdu do detailu a řešit původ materiálu, způsob výroby předmětu atd., někdo se drží více obecných zásad (stačí např. to, že byl daný předmět vyroben z recyklátu).

Obvyklá kritéria jsou následující:

1. země původu - lokálnost, původ ze země s dobrými standardy etiky výroby
2. materiál - recyklovaný, z obnovitelných zdrojů, recyklovatelný, biodegradabilní, odolný a trvanlivý, lokální zdroj (dřevo, kámen, sklo)
3. funkčnost, praktičnost, s dlouhou životností, ekodesign výrobku
4. podpora zdravého životního stylu, předměty pro předcházení odpadu (tzv. Zero Waste životní styl) a předměty pro péči o přírodu (krmítka, ptačí budky apod.)

Hodnoty KÚSK, které by měl propagační předmět reprezentovat dle rozhovoru s p. Rottem a pí Hrušovou:

1. vyrobeno ve Středočeském kraji (podpora lokálních výrobců, reprezentování Středočeského kraje)
2. funkčnost - pozn.: tu naplní například výrobky podporující předcházení odpadů (Zero Waste) a zdravý životní styl
3. dobrý poměr cena/výkon
4. možnost potisku logem nebo přidělení štítku s logem Středočeského kraje
5. environmentální odpovědnost - výrobky které splňují alespoň tři kritéria z výpisu “obvyklá kritéria”

6. 2 Předměty pro zaměstnance

Stolní a jiné kalendáře doporučujeme dávat jen těm, kdo o ně stojí. Vytvořte registrační formulář a nakupte jen takové množství, které se rozdává registrovaným zájemcům. Toto pravidlo aplikujte pro všechny druhy spotřebních předmětů, které doteď KÚSK rozdává plošně.

6. 3 Na co si dávat pozor při pořizování eko reklamních předmětů

Při pořizování eko reklamních předmětů je potřeba dávat pozor na tzv. green washing (tzn. když prodávající prezentuje výrobek jako eko, avšak ve skutečnosti takový není).

1. nevhodné materiály - např. recyklované plasty jako textilie, netkané textilní předměty z plastových vláken prezentované jako ekologické výrobky (tyto výrobky jsou zdrojem mikroplastů, které poškozují lidské zdraví i přírodu)

2. polopravdy - např. o kompostovatelnosti výrobku - materiál PLA nelze kompostovat v běžném kompostu, ale pouze v průmyslové kompostárně, jenže PLA výrobky nejsou přijímány v kompostárnách, ale i přesto výrobek nese označení “kompostovatelný výrobek”
3. eko výrobky, které nikdo nepotřebuje - samotná definice eko výrobku by měla zahrnovat jeho “účelnost/potřebu/praktičnost”. Příkladem jsou propisky z recyklovaných nápojových kartonů, které ve vlhku změknou, časem se ošoupou a snadno se zlomí, dalším nevhodným dárkem je drobná elektronika vyrobená místo z plastu ze dřeva či bambusu. Elektronika je obecně nevhodným dárkem z toho důvodu, že nebývá moc kvalitní a zároveň se jedná o druh věci, kterou si každý kupuje podle své preference (kvalita, cena, značka apod.). Domníváme se tedy, že je zbytečné darovat elektroniku, kterou lidé většinou už dávno mají (sluchátka, nabíječky, USB karty, baterky, data a power banky apod.). Zároveň elektroodpad je náročné recyklovat a naší snahou by mělo být mu co nejvíce předcházet.

K ekologickým marketingovým předmětům je vhodné kromě loga KÚSK přidat i vzkaz, kde bude napsáno, proč jste zvolili tohoto výrobce (např. vyrobeno ve Středočeském kraji či jinde v ČR, od drobného výrobce apod.), jaká je funkce dárku a jaké hodnoty odráží, ideálně nějakou milou/vtipnou formou. Vzkazy k dárkům mohou být třeba na rostoucím papíru (tiskne Green Cat¹⁴). Na kartičce by mohlo zaznít, že si ceníte drobných výrobců a proto jste u nich nakoupili a že k tomu chcete inspirovat i ostatní.

Další aspekt je praktičnost/funkčnost dárku a to, že podporuje zdravý životní styl (rakytník) či zero waste (třeba látkový kapesník), ke kterému chcete inspirovat/podpořit obdarovaného.

6. 4 Návrh vhodných dárků a reklamních předmětů

A) Materiální:

- podpora zdraví a zdravého životního stylu (trendy jsou např. oranžové brýle na ochranu před modrým světlem z telefonu a monitorů)
- biohacking - opět nový trend na podporu dlouhověkosti a zdraví
- potřeby na: nakličování semínek, pěstování microgreens/hub
- rozvoj dovedností - hlavolamy, hry, knihy a audioknihy
- podpora zero waste životního stylu - cestovní příbory, pomůcky na domácí výrobu, obaly na opakované použití, voskované ubrusky apod.
- lokální bezobalová kosmetika a drogerie - tuhá mýdla, šampony a kondicionéry, úklidové prostředky a přírodní kartáče
- lokální potraviny od drobných výrobců
- výrobky z chráněných dílen

¹⁴ <https://green-cat.cz/cz/rostouci-papir>

B) Nemateriální:

- vstupenky na akce, do muzeí, galerií apod. ve Středočeském kraji
- certifikáty - výsadba stromů, nákup pralesa, podpora eko organizací, podpora záchranných stanic pro zvířata ve Středočeském kraji apod.

Tipy na zajímavé výrobce a dodavatele ekologických dáreků (nejsou vždy ze Středočeského kraje):

- Navzdory: Up-cyklované výrobky a workshopy¹⁵ (pobočky Praha, Ostrava)
- Forewear: výroba recyklovaných textilních výrobků¹⁶ (Středočeský kraj)
- Zelená marketingová agentura Green Cat: marketingové poradenství a výroba dáreků na míru, vlastní katalog¹⁷ (sídlo - Praha)
- Inspirace na eko a Zero waste dárky v obchodě Econeal¹⁸ (možnost velkoobchodních cen při větším nákupu)
- Inspirace na dárky od Asociace společenské odpovědnosti¹⁹
- Fler²⁰ - Víte-li co hledáte, můžete najít drobného výrobce skoro na cokoliv

6. 5 Tipy na marketingové předměty

A) Marketingové předměty v cenové hladině předmětu do 60 Kč

1. semínka slunečnice pro ptáčky²¹
2. semínka květin pro včely²²
3. svíčky ze včelího vosku - mnoho výrobců²³
4. podtácky - různí výrobci a cena²⁴
5. výrobky z rostoucího papíru - např. záložka do knížky, přáníčko, návod na origami a potisk²⁵

¹⁵ <https://navzdory.com/>

¹⁶ <https://www.forewear.cz/>

¹⁷ <https://green-cat.cz/cz>

¹⁸ <https://www.econeal.cz/>

¹⁹ <https://www.nakupnadobro.cz/>

²⁰ www.fler.cz

²¹ <https://www.fler.cz/zbozi/zasad-me-seminka-slunecnice-pro-ptacky-13299836>

²² <https://www.vobrousek.cz/ostatni-radosti-2/vceli-kulicka/>

²³ <https://www.fler.cz/zbozi/srdce-geometrik-svicka-z-vceliho-vosku-12475542> nebo <https://www.fler.cz/zbozi/svicka-ze-vceliho-vosku-siska-6242756>

²⁴ <https://www.fler.cz/zbozi/podkaficka-letni-13029958> nebo <https://www.fler.cz/zbozi/podtacky-12212474>

²⁵ <https://www.growingpaper.cz/nieuws/post/vyrostete-a-se-dje-co-se-dje/>

6. píšťalka pro děti (neznámý výrobce)²⁶
7. výroba brože/podtácku/medaile na zakázku²⁷
8. Rakytňkový čaj (zavařenina) a jiné rakytňkové výrobky pro podporu zdravého životního stylu²⁸
9. kapsička na mince a drobné předměty²⁹
10. obal na kapesníky/látkový kapesník³⁰

B) Marketingové předměty v cenové hladině předmětu do 300 Kč

1. tuhý šampon³¹
2. medovina³²
3. gumičky na tužky a blok³³
4. motivační plánovací diář bez datumů (datumy si každý doplní)³⁴
5. moderní vystřihovánky od pražského výrobce - koupit model a vytisknout. Dárek například doplnit o text o tvořivosti a zpomalení se³⁵
6. látkový sáček na chleba - vhodný na nákup pečiva, ale převážně na jeho skladování (cena přesahuje 300 Kč)³⁶
7. ponožky od babičky - ponožky s příběhem³⁷
8. skleněné brčko vyrobeno v ČR³⁸
9. hmyzí domek jako stavebnice³⁹
10. maska na oči na spaní - pro podporu kvalitního spánku různí výrobci a ceny⁴⁰

²⁶ <https://montessorihracky.cz/cs/biologie/6046-vodni-hlina-pistalka-bazant-a-koroptev-4013594152303.html>

²⁷ <https://www.fler.cz/shop/ivetule-h> nebo <https://www.fler.cz/zbozi/vyrez-medvedi-hlava-na-zakazku-kv0271-10987728>

²⁸ <https://rakytnikcvrcek.cz/p/kategorie-rakytnek/rakytnek-na-horky-napoj-s-bobulemi-fruktoza-60g>

²⁹ <https://www.fler.cz/zbozi/kapsicka-na-drobnosti-11792671>, <https://www.fler.cz/zbozi/mincovka-nebo-klicenka-3647357>, <https://www.fler.cz/zbozi/mincovka-hackovana-modra-ledove-10701463>

³⁰ <https://www.fler.cz/zbozi/kapesnickovnik-11073308> nebo <https://www.fler.cz/zbozi/kapesnicek-10946142>

³¹ <https://www.almarasoap.com/cs/shampoo-bar-clean-hair>

³² <https://svetmedoviny.cz/medovinar/krivoklatska-medovina-halada>

³³ <https://shop.papelote.cz/c/pouzdra-a-penaly/gumicky-na-tuzky/>

³⁴ <https://eshop.doller.cz/diar/>

³⁵ <https://www.cutnglue.com/models/swan/>

³⁶ <https://www.fler.cz/zbozi/pytlík-na-chleba-lucni-kviti-v-zelene-13400157>

³⁷ <https://shop.elpida.cz/nabidka-pro-firmy/>

³⁸ <https://brzko.com/firemni-darky/>

³⁹ <https://eshop.kokoza.cz/pestovani-a-zahrada/hmyzi-domek-diy-stavebnice/>

⁴⁰ <https://www.fler.cz/zbozi?where=zbozi&search=maska+na+span%C3%AD>

7. Navržení cesty ke klimatické/uhlíkové neutralitě

Klimatická neutralita je podobná významem uhlíkové neutralitě s tím rozdílem, že uhlíková neutralita zahrnuje pouze emise CO₂, zatímco klimatická neutralita zahrnuje všechny skleníkové plyny (jako např. metan či oxid dusný). Česká republika se přidala k plánu Evropské komise na dosažení klimatické neutrality do roku 2050, nemá však zatím zpracovaný konkrétní plán, jak klimatické neutrality dosáhnout. Klimatická neutralita znamená docílení rovnováhy mezi vyprodukovanými emisemi skleníkových plynů lidskou činností a jejich odstraňováním (spotřebou) z atmosféry.

Uhlíkové neutrality lze dosáhnout dvěma základními typy opatření. Prvním je přímé snižování emisí CO₂ a druhým je využívání systémů, které uhlík zachycují a ukládají, ať už se jedná o technologie nebo přírodní systémy (největším tzv. propadem, tedy systémem, který umí dlouhodobě uložit uhlík, jsou lesy, zejména lesní půda). Každý stát či organizace musí k dosažení klimatické neutrality aplikovat oba přístupy. Posledním využívaným přístupem je tzv. offsetting.

V návaznosti na zprávu od CI2 z roku 2018 s názvem Uhlíková stopa Krajského úřadu Středočeského kraje za rok 2018 (*Uhlíková stopa Krajského úřadu Středočeského kraje za rok 2018 - Inventarizace skleníkových plynů*) navrhujeme zavedení dalších mitigačních opatření (a podporujeme ta již plánovaná), která vedou ke snížení emisí skleníkových plynů. Příkladem mitigačních opatření je efektivnější využití zdrojů energie, odběr zelené energie, instalace vlastních obnovitelných zdrojů typu fotovoltaiky nebo solárního systému na ohřev vody, zateplení budov a více home office pro snížení nákladů na vytápění či dopravu.

Předmětem činnosti KÚSK a zdrojem emisí skleníkových plynů (uhlíkové stopy) je zajištění chodu úřadu – spotřeba energie (teplo) na vytápění budov úřadu, spotřeba elektrické energie, spotřeba zemního plynu, spotřeba paliv pro služební cesty, dále spotřeba materiálů a produkce odpadů. Uhlíková stopa krajského úřadu Středočeského kraje byla v roce 2018 v celkové výši 1747 t CO_{2eqv.} z toho 51 % jsou emise z vytápění budov a spotřeby el. energie. Díky již plánovaným opatřením jako jsou efektivnější výroba tepla, zateplení stropu v nejvyšším patře, případně střechy, pořízení úsporného osvětlení a snížení teploty vytápění dojde ke snížení energetické náročnosti chodu úřadu a tím i ke snížení produkce emisí skleníkových plynů. Instalací fotovoltaické elektrárny lze pokrýt část spotřeby elektřiny vlastní produkcí a omezit odběr emisně náročné elektřiny za sítě. Pomocí solárního systému na ohřev vody lze omezit spotřebu energie na získání teplé vody.

Necelých 18 % emisí je produkováno vozovým parkem úřadu. Možnosti snížení těchto emisí jsou dvě. První je postupný přechod na nízkoemisní vozy např. na hybridní automobily či elektromobily a druhý je omezení pracovních výjezdů auty (více schůzek virtuálně, častější využívání hromadné dopravy, spolujízda apod.).

Téměř 13 % emisí pochází z nákupu výpočetní techniky jako jsou notebooky, PC sestavy, monitory, tiskárny, kopírky a nákupy mobilních telefonů. V dotazníkovém šetření zaznělo, že se v některých případech elektronikou plýtvá, že někdy mají zaměstnanci stolní počítač i notebook. Je-li cílem snížit emise KÚSK, je potřeba najít případy, kde se něčím plýtvá, v tomto případě elektronikou a zefektivnit nakládání se zdroji.

Obecně platí doporučení, že je důležité zaměřit se hlavně na oblasti s velkým dopadem, tedy na snížení spotřeby energií. Nákupy spotřebního zboží a produkce odpadů mají na jednotlivé položky (dle seznamu ve zprávě od CI2) malou produkci emisí, nicméně bude-li KÚSK cíleně nakupovat více efektivně, sníží se tím celková emisní stopa. V doporučení CI2 je uvedeno, že

by bylo vhodné provést analýzu znovu s delším časovým odstupem. Dle již připravených plánů na snížení energetické náročnosti budovy, centrálního tisku (snížení množství kancelářské techniky) apod. během let 2023 a 2024 doporučujeme zopakovat inventarizaci skleníkových plynů v roce 2025.

Cesta k uhlíkové neutralitě pro KÚSK je primárně skrze mitigační opatření (snížování produkce emisí) a druhořadě skrze pohlcování, až na posledním místě pak vidíme význam kompenzování tzv. offsetování.

Podpora tzv. propadů, tedy systémů, které umí uhlík pohltit a zadržet (tzv. uhlíkové propady, carbon sinks) by znamenala například zaměřit se na podporu udržitelného hospodaření v lesích, které má velký potenciál dosáhnout uhlíkových propadů. Projekty na pohlcování emisí však není v současné době možné o výkaznictví na úrovni úřadu jednoduše zařadit, řídí se totiž metodikami OSN pro národní úroveň. Tyto přístupy ale mají řadu jiných benefitů pro životní prostředí (např. v zemědělské krajině podporují zadržování vody a brání tak suchu či chrání biodiverzitu, v lesích chrání mikroklíma a rovněž biodiverzitu) a dají se dobře komunikovat veřejnosti.

Poslední možností je tzv. offsetování (kompenzování). Tedy financováním takových opatření, které odebírají skleníkové plyny z atmosféry nebo zamezují jejich uvolňování. Nicméně pro KÚSK není kompenzování emisí přímočaré. Pokud bychom se zaměřili na projekty spoluutvářené úřadem (různé výsadby zeleně) a počítali je jako offsetování, tak by bylo logické započítávat jako stopu úřadu také produkci emisí například ze stavby silnic.

Mnoho firem či institucí řeší offsetování svých emisí skrze finanční podporu organizací podporující projekty, které buď přímo aktivně snižují množství skleníkových plynů v atmosféře (výsadba dlouhověkých stromů), nebo pomáhají předcházet samotnému vypouštění těchto plynů (podpora rozvoje zdrojů obnovitelné energie).

Při případném výběru offsetingových projektů je klíčové zaměřit se na kvalitu certifikace, protože v této oblasti existuje mnoho případů “kreativního uhlíkového účetnictví”, kdy offsetové projekty nakonec pozitivní vliv na snížení emisí nemají, nebo dokonce mohou vést ke škodám například na ekosystémech (např. při výsadbě rychle rostoucích dřevin, což může podle designu projektu ohrožovat biodiverzitu) nebo živobyť komunit na globálním Jihu (pokud kvůli offsetovým projektům dojde například k záborům půdy). Za důvěryhodného partnera pro offsetting považujeme již zmíněnou firmu CI2⁴¹.

Snaha krajského úřadu o snížení vlivu instituce na klima by měla být pravidelně komunikována pro veřejnost, což by bylo v souladu s cíli udržitelného rozvoje 2030, konkrétně s cílem číslo 13.3., který zní: “Zlepšit vzdělávání a zvyšování povědomí o klimatické změně...” Například projekt zateplení stropu a střechy by měl být kvalitně proveden a široce prezentován, neboť jde o opatření, které lze provést v řadě budov. Krajský úřad se tak může stát inspirací a příkladem dobré praxe pro občany, firmy, další instituce i obce v kraji.

8. Zhodnocení potenciálu pro cirkularitu

KÚSK se již věnuje cirkulární ekonomice a to skrze projekt COLOR CIRCLE, který byl realizován v roce 2022 (zaštiťovalo Středočeské inovační centrum⁴²). Projektu se za Krajský

⁴¹ <https://www.offsetujemeco2.cz/>

⁴² <https://s-ic.cz/cs/>

úřad Středočeského kraje zúčastnili: za Odbor životního prostředí a zemědělství, oddělení nakládání s odpady pí Ing. Marie Stáňová, pí Ing. Eva Kramulová a pan Mgr. Karel Říha za oddělení regionálního rozvoje (Odbor územního a stavební řízení). Za samosprávu (kraj) se projektu účastnila paní Mgr. Jana Skopalíková, radní za životní prostředí a zemědělství. Tento projekt měl jako jeden z výstupů vytvoření Cirkulárního skenu Středočeského kraje. Doporučením tohoto skenu je potřeba pozice, která by v rámci KÚSK rozvíjela oběhové hospodářství na území Středočeského kraje.

Cirkulární ekonomika není možná bez zásadní změny spotřeby zdrojů. Není možné, aby zdroje opětovně cirkulovaly v ekonomice a my jich zároveň spotřebovávali stále více. Cirkulární sken pomůže zmapovat, co se kde vyrábí a spotřebovává a jaké odpadní materiály lze dále využít. Tímto cirkulárním zmapováním můžeme zlepšit udržitelnost spotřeby, nicméně zásadním krokem je spotřebu výrazně změnit.

Pro naplnění cirkularity materiálů na úřadu jako takovém je nutné zodpovědět si otázku, zda a nakolik může krajský úřad z podstaty svého fungování svou spotřebu výrazně změnit. Proto KÚSK naplní cirkularitu skrze aplikaci principů Zero Waste. Tedy předcházením vzniku odpadu, úsporou vody a energií, separací a kompostováním bioodpadu, precizním tříděním veškerého odpadu, odpovědnými nákupy (volba ekologicky šetrných a lokálních výrobků) atd.

Potenciál pro cirkularitu KÚSK je stěžejní spíše v rovině jeho činnosti a pracovní náplni, nikoliv v každodenním chodu samotného úřadu.

9. Ambasadory environmentálního rozvoje

Pro reálné změny je potřeba se zabývat rozvojem environmentálních přístupů na mnoha úrovních. Jednou z nich je i práce ambasadorů environmentálního rozvoje KÚSK. Dalšími úrovněmi jsou systémové a jiné změny ze strany vedení úřadu, které jsou zmíněny v jiných částech tohoto auditu.

9.1 Kdo je ambasador/ka?

Ambasadoři jsou dobrovolníci z řad zaměstnanců KÚSK, kteří chtějí pomáhat environmentálnímu rozvoji úřadu. Jsou to nadšenci do osobní odpovědnosti k životnímu prostředí a rádi aplikují poznatky do praxe. Jsou to lidé, kteří berou předcházení a třídění odpadu jako samozřejmost. Ambasadoři mají rádi svoje pracovní prostředí a mají chuť ho zlepšovat, sdílet své poznatky o environmentální odpovědnosti a inspirovat ostatní ke změně.

9.2 Jaká je úloha ambasadorů?

Ambasadoři se zajímají o chod úřadu z pohledu odpadů, cílů spotřeby energií a plánů environmentálního rozvoje. Záměrem ambasadorů je pomáhat aplikovat úsporná opatření, zajímají se o funkčnost aplikovaných řešení (v souvislosti s úklidem, předcházením a tříděním odpadů, úspornými opatřeními apod.). Ambasadoři se pravidelně setkávají a řeší

environmentální rozvoj úřadu z pohledu zaměstnanců, vytváří návrhy pro aplikaci nových přístupů či vzdělávání a předávají je vedoucím úřadu.

9. 3 Proč podporovat ambasadorství?

Ambasadoři pomáhají vytvářet týmového ducha, ale i osobní angažovanost jednotlivců.

V souvislosti s udělením certifikátu Zero Waste Hero a enviro auditem proběhly tyto aktivity:

- Zero Waste workshop (dále jen WS) proběhl 24.11. 2022 od 9:30 do 11:30 a zúčastnilo se ho 5 zaměstnanců (část jich v průběhu odešla kvůli pracovním povinnostem). WS byl nahráván a jak jeho záznam, tak i prezentace je dostupná všem zaměstnancům. Obsahem WS bylo představení části výstupů analýzy KÚSK a navržených změn, informace dány do kontextu Zero Waste životního stylu a současného stavu životního prostředí. WS zahrnoval informace o principech jak na Zero Waste domácnost.
- Pracovní skupina proběhla 16. 12. 2022. Náplní byla hlubší diskuze o enviro rozvoji úřadu.

9. 4 Vize ambasadorství pro další roky

Ambasadoři se společně pravidelně setkávají a probírají environmentální témata spojená s chodem úřadu, navrhují nová opatření a vzdělávací aktivity - toto závisí na vlastní angažovanosti ambasadorů a podpoře ze strany vedení úřadu.

Ambasadoři by se měli podílet na utváření koncepce environmentálního vzdělávání, tedy reagovat na to, jaké se dělají změny na úřadu. Příkladem je zavádění třídění bioodpadu. Určitě kolem tohoto tématu vznikne mnoho otázek a ambasadoři by měli pomoci navrhnout způsob informování kolegů o sběru bioodpadů. Zároveň by měli alespoň namátkově kontrolovat kvalitu sběru a následně výsledky své kontroly komunikovat a upozorňovat na to, jak se správně třídí. Bude-li zakoupeno kompostovací zařízení SIVA DUO nebo TRIO, je dobré se domluvit s dodavatelem na informačních materiálech, které by měli ambasadoři k dispozici a na jejich základě by pomáhali s komunikací těchto informací ke kolegům (mimo jiné prostředky jako email a Zpravodaj). Dalším příkladem může být zaměření se na co nejefektivnější mytí nádobí (max. využití myčky, minimalizace ručního mytí).

V rámci navržení koncepce vzdělávání sem patří také různé workshopy a výjezdové akce do terénu.

10. Vytvoření závazků Zero Waste Hero

Certifikace Zero Waste Hero je cesta, kterou se certifikovaný subjekt vydává. Neznamená to, že hned od začátku musí být vše perfektní. Stejně tak, jako se vyvíjí Zero Waste životní styl jednotlivce, tak se vyvíjí aplikování Zero Waste principů Krajským úřadem Středočeského kraje.

Pro rok 2023 navrhujeme tyto závazky:

1. zavedení dobrovolné separace bioodpadu do uzavíratelných nádob v kuchyňkách a umístění komunitního kompostéru do vnitrobloku úřadu, kam bude bioodpad vynášet úklidová služba;
2. precizní třídění odpadu - rozšíření sběrných nádob o nádoby na kov a třídění nápojových kartonů do kontejneru na plasty (Pražské služby odpad dotřídí);
3. informování o povinnosti třídit odpad - aby se zajistilo, že externí subjekty správně používají kontejnery krajského úřadu;
4. úspora vody pořízením úsporek na kohoutky - mytí rukou po WC, koupelny, nemusí být v kuchyňkách a kohoutcích určených na napouštění vody pro úklid;
5. nepoužívání vody balené v jednorázových obalech a jednorázového nádobí pro akce do 20 osob;
6. ekologická drogerie - ekologické úklidové prostředky, (velkoobjemové balení - vlastní stáčení prostředků do menších nádob), ekologické saponáty na nádobí/přípravky do myčky, mýdla na ruce;
7. ekologické houbičky na mytí nádobí (např. silikonové houbičky nebo kartáč na mytí - mají dlouhou životnost a jsou hygienické);
8. preference nákupů výrobků s logem ekologicky šetrných výrobků;
9. dobrovolné snížení počtu odpadkových košů v kancelářích, kde se kolegové domluví, že nemusí být koš u každého stolu

V prvním roce by měla být aplikována zásadní opatření. V dalších letech bude třeba určit, co je pro daný rok reálné. Dalším závazkem, který není v tomto výčtu, může být edukace zaměstnanců o třídění a předcházení odpadu. Edukovat je možné formou vylepení plakátů o třídění a předcházení odpadů, eko návycích, nebo formou článků ve Zpravodaji. Závazkem pro rok 2025 by měla být minimalizace tisku přechodem úřadu na centrální sdílené tiskárny.

11. Vize environmentálního rozvoje v nadcházejících letech

Z výše popsaného vyplývá, že KÚSK nyní prochází mnoha zásadními změnami, které povedou k úspoře energií, efektivnímu nákupu a spotřebě, preciznímu třídění odpadů a také jeho předcházení. Plánovaná a již probíhající opatření je potřeba dotáhnout a zaběhnout, proto nemá smysl dělat další velké plány na nadcházející roky.

Jako odrazový rok pro další změny navrhujeme rok 2025, ve kterém by měla proběhnout inventarizace skleníkových plynů. Druhá inventarizace umožní porovnání produkce emisí skleníkových plynů v jednotlivých kategoriích a může sloužit jako podklad pro další environmentální rozvoj úřadu.

Certifikace Zero Waste Hero se obnovuje každý rok. Tedy po prvním roce se zhodnotí, zda jsou naplňovány závazky a stanoví se nové na další rok. Naplňování Zero Waste principů je proces, který se stále rozvíjí a pracuje se na něm dlouhodobě. V této oblasti by se měli angažovat také ambasadoři a pomáhat dohlížet na funkčnost zavedených opatření a navrhnout opatření nová.

Rolí Envirostylu je být pro KÚSK pomocníkem pro enviro rozvoj i v dalších letech, pomáhat hodnotit zavedená opatření a společně s ambasadori navrhnout nová. V případě, že ambasadoři nebudou příliš aktivní, tým Envirostylu je KÚSK plně k dispozici.

12. Seznam doporučení

12. 1 Energie a voda

- dokončit projekt EPC z roku 2020
- po dokončení EPC projektu zvážit pořízení odrazových fólií za topná tělesa a důkladnější zateplení stropních/půdních prostor
- nakupovat elektrickou energii striktně z obnovitelných zdrojů
- nakupovat striktně zelený plyn
- pokračovat v postupné rekonstrukci toalet za použití dělených nádrží na vodu
- apelovat na zaměstnance na maximální používání myček na nádobí
- pořídit perlátory na vodovodní baterie a úsporné sprchové hlavice
- zvážit instalaci fotovoltaické elektrárny a solárního systému na ohřev vody na střechu úřadu

12. 2 Odpady

- vytvořit návody jak správně třídit ve formě informačních plakátů a textů do zpravodaje
- pravidelně (alespoň jedenkrát ročně) uvést ve zpravodaji článek o tom, jak úřad nakládal s odpady, jak se vytríděné odpady využily a jaké náklady tím úřad ušetřil (důvodem je zvýšit zapojení zaměstnanců do správného třídění odpadů)
- u košů na kov nainstalovat lisy na plechovky (pro snížení objemu a tím zefektivnění svozu) - cena lisu je 500 - 1500 Kč/ks, popř. propagovat jejich sešlapování nebo mačkání
- zrušit bez náhrady nádoby na tříděný sběr roušek a antigenních testů, které mohou být ve směsném odpadu

- snížit množství košů na sklo
- zrušit otevřený velkoobjemový kontejner a/nebo jej nahradit uzamykatelným kontejnerem na velkoobjemový odpad
- precizně označit kontejnery podle toho, co do nich patří
- dát do souladu s legislativou sběr elektroodpadů a osvětlení, které probíhá v garáži
- apelovat na kantýnu, aby se řídila zákonem o odpadech a třídila odpady
- zahájit sběr bioodpadů

12. 3 Optimalizace tisku

- zajistit centrální tisk evidovaný kartou zaměstnance

12. 4 Úklid

- zavést ekologický úklid
- nahradit plastové houbičky na nádobí alternativou, ze které se neuvolňují mikroplasty
- zavést používání ekologické drogerie

12. 5 Environmentálně odpovědné marketingové předměty

- podle předložených kritérií v tomto dokumentu analyzovat a změnit nákup marketingových předmětů

12. 6 Klimatická neutralita

- zvýšit rychlost nákupu nízkoemisních vozidel
- zaměřit se na snižování vlastních emisí z chodu úřadu

Závěr

Environmentální audit měl za cíl popsat současnou situaci, určit možnosti pro rozvoj a zlepšení environmentálně odpovědných přístupů. KÚSK je díky předchozím a probíhajícím činnostem již na velice dobré cestě k takovému nastavení chodu úřadu, ve kterém je jednoduché chovat se zodpovědně k životnímu prostředí.

Návrhy vyplývající z tohoto auditu poukazují na systematické změny i na detaily, jako je např. vhodný výběr houbiček na mytí nádobí. Aplikování všech zmíněných opatření by nemělo zabrat příliš dlouhou dobu. Cílem auditu bylo aplikací nových přístupů co nejvíce usnadnit skrze názorné popisy změn a odkazy na možné dodavatele.

Provoz krajského úřadu Středočeského kraje nutně spotřebovává obrovské množství zemního plynu a elektrické energie. Hlavní úspory v této oblasti byly zahájeny projektem EPC z roku 2020 a budou dokončeny v roce 2023.

V oblasti snížení spotřeby vody lze dílčího snížení dosáhnout namontováním perlátorů a úsporných sprchových hlavice. V oblasti nakládání s odpady leží největší potenciální úspora v jídelně, kde je nutné zajistit plnění zákonných povinností, tedy důsledně třídit odpady. Dalším velkým krokem je zajištění třídění bioodpadů. V tomto dokumentu jsme navrhli konkrétní sadu opatření k zajištění sběru a využití bioodpadů. Otazník zatím zůstává nad účinností třídění skla na úřadě. V případě tisků podporujeme přechod na centrální tisk.

Velká pozornost je v auditu věnována také úklidu, kdy zaměstnanci mají zájem o jeho ekologičtější formu. Ve výstupech z analýzy navrhujeme řadu konkrétních opatření jak zavést ekologický úklid a jaká je jeho definice. Důraz je kladen také na to, aby marketingové předměty reprezentovaly nejen Středočeský kraj, ale také environmentální hodnoty KÚSK.

V případě snížení emisí CO₂ má největší vliv spotřebovaná energie. Nastoupit na cestu ke klimatické neutralitě je možné přechodem na odběr zelené energie a kompenzací vyprodukovaných emisí, přičemž kompenzace považujeme za druhotnou variantu.

Pro zapojení zaměstnanců do environmentálního rozvoje úřadu byl navržen koncept ambasadorství, který má pomoci budovat environmentálně zodpovědnou kulturu úřadu. Úspěch této skupiny dobrovolníků závisí na další komunikaci mezi vedením úřadu a ambasadory.

Důležitou součástí auditu byl dotazník pro zaměstnance, který vyplnilo 289 respondentů. Dotazník byl anonymní a všichni respondenti měli možnost vyjádřit své návrhy pro zlepšení chodu úřadu z environmentálního pohledu.

Zásadní součástí enviro auditu je vytvoření Zero Waste Hero závazků, které musí úřad během roku 2023 naplnit. Závazky a odpadová část auditu slouží jako podklady pro udělení certifikátu Zero Waste Hero. Tento certifikát je platný jeden rok, každý další rok budeme společně s vedením úřadu a ambasadory rozvíjet další zero waste principy a připravovat nové závazky pro nadcházející rok.

Přílohy

Příloha 1: Výstupy dotazníku pro zaměstnance

Cíle dotazníkového šetření:

Dotazníkové šetření mělo za hlavní cíl dát prostor všem zaměstnancům k anonymnímu vyjádření se k současným environmentálním přístupům na úřadu, podat návrhy na zlepšení a vyjádřit svůj zájem o enviro ambasadorství. Druhým cílem bylo zjistit zájem o enviro přístupy a návyky jednotlivců v jejich osobním životě.

Celkem dotazník vyplnilo 289 respondentů, což je přibližně 40 % zaměstnanců KÚSK. Minimální požadavek pro sběr podkladů bylo získat odpovědi od 30 % zaměstnanců.

Dotazník obsahoval 16 otázek, které zahrnovaly osobní preference respondentů, postoje k enviro chodu úřadu s prostorem na vyjádření podnětů pro zlepšení.

Slovní odpovědi byly zpracovány následovně:

- shodné odpovědi byly zapsány jen jedenkrát
- pokud se sešlo více významově podobných odpovědí, byly zapsány zvlášť (např.: *“Používat ekologická mýdla na mytí rukou na wc”*, *“používat ekologickou drogerii”*) Tzn. dva respondenti vyjadřují to samé, jeden popisuje konkrétní příklad, druhý respondent píše obecný návrh
- v dotazníku se vyskytlo několik odpovědí, které nebylo možné zařadit do kategorie, např. v otázce č. 1.

Vyhodnocení jednotlivých otázek:

1. Jak vnímáte současný stav životního prostředí v ČR?

- 51,9 % respondentů si myslí, že je stav dobrý, ale vždy je co zlepšovat
- 43,6 % respondentů vnímá stav životního prostředí jako špatný a je potřeba ho zlepšit
- pouze 3,46 % se o stav životního prostředí aktivně nezajímá a nemá jasný postoj
- přibližně 1 % odpovědí nelze zařadit.

V této otázce se valná většina respondentů vyjádřila, že je potřeba dělat změny vedoucí ke zlepšení stavu životního prostředí.

2. Zajímáte se o svůj dopad na životní prostředí?

- 91 % respondentů uvedlo, že se snaží snižovat negativní dopady svými návyky

- 4,2 % respondentů se zajímá o svůj dopad na životní prostředí, ale zatím nic nemění
- 2,8 % respondentů se o to nezajímá
- 2,1 % respondentů se o to nezajímá, ale rádo začne, souhlasí, že je to čím dál více potřeba

3. Je pro vás důležité pracovat v prostředí, kde je kladen důraz na snižování negativních dopadů na životní prostředí a odpovědnou spotřebu?

- 72,3 % respondentů uvedlo, že je to pro ně důležité
- 22,5 % respondentů nemá preferenci
- pro 15 % respondentů to není důležité

4. Jaké máte návyky s ohledem k životnímu prostředí?

Nad 50 % respondentů uvedlo tyto návyky:

- *cíleně šetřím vodou, mám úsporky na vodu*
- *cíleně šetřím energiemi, mám úsporné el. spotřebiče*
- *preferuji lokální a sezónní potraviny*
- *jezdím co nejvíce hromadnou dopravou/nevlastním auto*
- *používám ekologickou kosmetiku a drogerii*
- *jím maso a další živočišné produkty v malé míře, jsem vegetarián/ka či vegan/ka*

Jako další častý návyk respondenti uváděli třídění odpadu.

5. Jaké z vašich environmentálních návyků byste rád/a děl/a také v práci a do teď nemůžete vůbec, nebo jen omezeně?

- *třídění bioodpadu, kovů a nápojových kartonů*
- *šetření vodou díky úsporkám na kohoutcích, než se rozteče teplá voda, proteče velké množství vody*
- *omezit tisk na jen to opravdu potřebné*
- *snížit počet světel na chodbách, nesvítit v slunných dnech na chodbách, pořídit úsporné žárovky a nemít zářivky, šetření energiemi umístěním senzorů na automatické zhasínání v kuchyňkách*

- *vyměnit energeticky náročné spotřebiče za ty šetrné k životnímu prostředí, úsporné, (proč má každý svou rychlovarnou konev, proč není jen v kuchyňce?)*
- *kanceláře jsou i přes deklarované šetření zbytečně přetopené*
- *při použití automatu na teplé nápoje možnost volby v automatu “do vlastního hrníčku”*
- *používat ekologická mýdla na mytí rukou na wc, používat ekologickou drogerii*
- *šetření energií a vodou na úřadu - častější home office; rozšíření home office na více dní než jeden den v týdnu; méně dojíždění do práce, menší uhlíková stopa; sdílená pracoviště, kdy se na jednom místě/PC střídá více pracovníků, kteří za pomoci home office šetří náklady na kanceláře, vybavení, energie, pohonné hmoty a čas*
- *vegan strava na úřadě (pozn.: zde není jisté, jestli je myšleno občerstvení na akcích úřadu, nebo nabídka jídel v jídelně); stravování - vegan/vegetarián více možností v Bistru*
- *bezobalové produkty v jídelně, charitativní a jiné bazary; bezobalové potraviny (možnost odnést si pokrm ve vlastní krabičce, na vlastním talíři); další nádoby na tříděný odpad; co na dvoře či někde u budovy úřadu postavit kompostér a následně využít - záhony před úřadem jsou mimochodem také krásná práce!*
- *Lehce zpracovatelný papír dáváme do plastového pytle a následně je hozený do smíšeného odpadu, nebo větší nádoba na skart, kde se pytle vysypou a pytel použije znova - opravdu velká nádoba, někdy mám na skart i tři pytle*
- *Obecně náhrada bílého papíru za recyklovaný papír v rámci většiny činnosti KUSK. Mj. úspora i finančních nákladů na chod KUSK i dobrá praxe pro města, obce a další instituce v SK. Dle konzultace s firmou, která zajišťuje servis kopírek na KUSK nemá použití recyklovaného papíru naprosto žádný vliv na fungování a životnost kopírek v kancelářích a na chodbách KUSK.*
- *omezení používání jednorázových plastů; omezit používání levných nekvalitních výrobků a věcí určených pouze na jedno použití*
- *více květin - zeleně.*
- *Soutěž mezi odbory a oddělení o objemu/počtu recyklovaných věcí (plastu - víček, lašek / papíru, nebo plech). Pozn.: tento druh soutěží nedoporučujeme, hlavním cílem by mělo být odpadu předcházet*
- *Uvítala bych příspěvek na dopravu do práce MHD.*
- *Odpovědné nakupování na úřad a do jídelny (jídlo, pití, kancelářské potřeby, tonery, elektronika, spotřebiče, nábytek služební vozidla,...). Více recyklace, oprav.*
- *odrazové folie za radiátory*

6. Jaké odpady doma běžně třídíte?

Tato otázka se týká návyků doma, cílem bylo zjistit osobní angažovanost mimo práci.

Nad 50 % respondentů uvedlo tyto položky:

- plast, papír, sklo (98,3 % respondentů)
- kov
- bioodpad
- nápojové kartony
- oleje
- baterie
- tonery
- elektrospotřebiče
- textil
- dávám použitelné věci na charitu
- nebezpečný odpad
- spreje

Zářivky uvedlo 42,9 % respondentů.

7. Jak podle vás funguje třídění odpadu v prostorách KÚSK?

- 47,1 % respondentů je spokojeno
- 29,1 % respondentů je nespokojeno a uvítá zlepšení
- 23,9 % neví, nemá jasný názor

Na tuto otázku přímo navazuje otázka číslo 8, kde měli respondenti možnost navrhnout, jak třídění zlepšit, vzhledem k tomu, že je potřeba systémové změny a nelze spoléhat jen na dobrovolnost, tak nás zajímalo, jaká systémová řešení budou navržena.

8. Pokud vás napadá nějaké zlepšení, jaké změny v oblasti třídění odpadu v prostorách KÚSK navrhuje?

Podněty od respondentů:

- *více nádob na tříděný odpad na chodbách, nádoby na tříděný odpad na každém patře 4x v nárožních prostorách, aby měl každý zaměstnanec nádoby přibližně stejně blízko*
- *umožnit třídění bioodpadů, kovů, nápojových kartonů*
- *zařadit speciální koš na papír po skartaci - „Často se stává, že nádoba na tříděný papír přímo přetéká právě těmito kousičky papírů po skartaci a dělá to nepořádek v okolí.“*

- *odstranit odpadkové koše z kanceláří (Pozn.: k tomu se nepřikláníme)*
- *zavést jasně označené nádoby na tříděný odpad na chodbách*
- *více sběrných nádob na baterie - končí ve směsném odpadu!*
- *zrušit zelené papírové utěrky, které barví a trhají se tak, že jich musíte použít více najednou*
- *vyšší důraz na třídění a hlavně správné třídění odpadů, větší osvěta mezi zaměstnanci (chybí motivace), osvěta mezi zaměstnanci a úklidovou firmou*
- *vnitřním předpisem uložit povinnost třidit zejména ty ekologicky nejvíce životní prostředí zatěžující odpady (baterie, plasty). Aktuálně je třídění na dobrovolné bázi. Řada pracovníků odpad netřídí vůbec. Jednou z cest může být větší důraz zaměstnavatele na třídění na KUSK. Konkrétní řešení např. upravení smlouvy KUSK s úklidovou firmou, že bude z kanceláře vynášet pouze odpadkové koše, které neobsahují odpady, pro které jsou na chodbách KUSK nádoby na třídění odpad. Zlepšit osvětu třídění odpadů na KUSK - řada pracovníků stále věří, že vytríděný odpad nakonec stejně skončí v kontejneru pro komunální odpad a na skládce.*
- *zajistit recyklaci ještě použitelných kancelářských potřeb, běžně vidím u tříděného odpadu vyhozené použitelné šanony, desky apod. Pozn. tou recyklací je asi myšleno umožnit jejich využití, tedy aby nebyli odpadem.*
- *V minulosti jsem viděla, jak roztríděný odpad paní uklízečka sesypala do jednoho pytle, ale je to již určitě více než rok...ted' jsme je již dlouho při třídění neviděla, ale velikost kontejnerů v přízemí na tříděný odpad určité pochybnosti vzbuzuje. Pozn.: Z tohoto komentáře vyplývá, že je potřeba posílit důvěru v úklidovou službu a celkově v systém sběru tříděného odpadu. V ideálním případě by s tím mohli pomoci ambasadoři.*

9. Znáte termín Zero Waste a víte co obnáší v praxi?

- 38,1 % respondentů zná tento termín a ví co obnáší v praxi
- 34,9 % respondentů tak trochu ví, termín už slyšeli, ale neví podrobnosti
- 27 % respondentů termín Zero Waste nezná

Pozn.: vzhledem k tomu, že usilujete o certifikát Zero Waste Hero, je potřeba, aby principy Zero Waste znalo 100 % zaměstnanců. Toho se může docílit například články ve Zpravodaji, info grafikou na chodbách, kuchyňkách, kuřárně apod.

10. a 11. Plýtvá se podle vás v některé z těchto kategorií v prostorách KÚSK? Pokud se podle vás něčím plýtvá, doplňte podrobnější popis problému a případné řešení.

Nejčastější odpovědi:

- *zbytečné svícení na chodbách a na WC - umístit čidla pohybu*
- *zbytečný tisk dokumentů a nemožnost tisknout vše oboustranně - více digitalizace (netisknout emaily a interní komunikaci mezi odděleními)*
- *pořízení úsporek na vodu na kohoutky*
- *zbytečnost/nevhodnost některých propagačních a dárkových předmětů - vyměnit je za ekologické*
- *zbytečné přetápění*

V odpovědích se neobjevilo nic, co by už nebylo dříve zmíněno.

12. Jak jste spokojen/a s úklidem v zázemí KÚSK?

- 60,6 % Jsem spokojen/a
- 26,3 % Nejsm spokojen/a
- 13,1 % Nevím

13. Pokud úklid potřebuje zlepšit, co byste doporučil/a?

- *odstranění koberců v kancelářích*
- *vytřít pravidelně WC, umývat WC, lépe luxovat kanceláře*
- *alespoň občas umýt záchod včetně dlaždiček a dlažby okolo; v kancelářích jsou pouze vynášeny koše*
- *z papíru je tu dost prachu a lépe utírat prach na oknech a topení*
- *úklid probíhá v pracovní době, obtěžuje, není možné uklidit pořádně*
- *utírání prachu v kancelářích (a to nejen stolů, ale aspoň občas i skříní, polic, parapetů, přístrojů a jiných předmětů - pokud si občas neuklidím sám, vrstvy prachu narůstají); s tím souvisí určitým způsobem i papírové utěrky na WC - patrně v zájmu nižší ceny se používají ty nejhorší a nejméně kvalitní z asi již stokrát recyklované suroviny, čímž se jistě ušetří mnoho peněz, ale když to vezmu do ruky, práší se z toho při prvním doteku, a tento prach pak vdechujeme a vytváří nám další vrstvy prachu*
- *zavést úklid společných kuchyněk a údržba spotřebičů (pravidelné čištění ledniček, mikrovlnných trub apod.*
- *častější mytí oken, častější utírání prachu na stolech a poličkách*
- *s příchodem nové úklidové firmy se úklid podstatně zlepšil (Pozn. tato odpověď zazněla 3x)*
- *kanceláře se téměř neluxují, neutírá se prach, špinavá okna po výměně stále nejsou umytá, brutálně špinavé žaluzie a nevymalované zdi*

- *upravit smlouvu KUSK s úklidovou firmou, tak aby z kanceláře vynášela pouze odpadkové koše, které neobsahují odpady, pro které jsou na chodbách KUSK nádoby na třídění odpad*
- *moje kancelář je plná pavučin a pavouků*
- *i s novou úklidovou firmou se stává, že chybí toaletní papír, nebo je prázdný zásobník na mýdlo*

14. Ocenil/a byste zavedení ekologického úklidu?

- 62,6 % respondentů by ocenilo ekologický úklid
- 37,4 % by zavedení ekologického úklidu neocenilo

15. V čem se podle vás může chod KÚSK zlepšit z pohledu odpovědnosti k životnímu prostředí?

V odpovědích se opakovaly již zmíněné návrhy, proto jsou zde vypsány jen nové podněty.

- *Mohlo by se na dvoře úřadu méně kouřit. Je tam smrad a někteří zaměstnanci prokouří půl pracovní doby za plný plat.*
- *omezit používání osobních aut na benzín či naftu, používat elektromobily, motivovat zaměstnance jezdit do práce na kole nebo koloběžce, nebo chodit pěšky; snížit počet služebních aut*
- *úřad je příliš malý aby měl velký dopad na životní prostředí - zároveň, vzhledem k tomu, že se jedná o ÚSC - by bylo spíše vhodné cílit na celkovou strategii kraje a úřad by v tom měl jít pouze příkladem*
- *kontrola zbytečně fasovaných mobilních telefonů (např. pokud vedoucí nebo jiná pracovní pozice přejde na referentské místo telefon mu zůstává, proč?)*
- *u vnitřních procesů zrušit dokládání žádostí, dokumentů, apod.*
- *vzdělávání v oblasti životního prostředí*
- *odpovědné zadávání zakázek s důrazem i na obnovitelné zdroje*
- *dbát na nákup výrobků spíše z recyklovatelných materiálů. Není nutné dávat vybraným zaměstnancům dva kusy výp. techniky. Dejte všem notebooky s dokovačkou, ušetří se minimálně na energiích*
- *zajištění personální kapacity pro výkon činnosti cirkulárního manažera na OŽPZ KUSK, dále rozvinout cirkulární zadávání veřejných zakázek na KUSK, propagace příkladů dobré praxe v oblasti environmentálního rozvoje a cirkulární ekonomiky vůči obcím i široké veřejnosti, zřízení komise pro cirkulární ekonomiku*
- *zvyšování povědomí o konkrétních dopadech na životní prostředí, vyšší propagace pozitivních dopadů a zavedených opatření*

- *lepší informovanost zaměstnanců KÚSK a motivace žadatelů k zřízení datových schránek*
- *prověřit zateplení KÚ*
- *preferovat služební cesty hromadnými prostředky; zavést na KUSK pravidelný swap oblečení; zasmluvnit síť čerpacích stanic, kde budou výhodnější ceny pohonných hmot pro služební vozy; nedávat zaměstnancům zbytečné vánoční dírky, stačí, že jsme tu spolu rádi a Vánoce nejsou o konzumu; zrušit papírové stolní kalendáře; naučit zaměstnance využívat erární myčky nádobí, namísto mytí nádobí pod tekoucí vodou; zvážit pořízení popelnice na bioodpad a popelnice na nápojové kartony; ve spolupráci s LČR zorganizovat na území SK řízenou výsadbu stromů - stmelování kolektivu a činnost pro planetu*

16. Měl/a byste zájem stát se ambasadorem pro environmentální rozvoj KÚSK?

Možnost “ANO” označilo 17 respondentů, přihlášek na email přišlo jen 10.

Z dotazníku vyplývá dobrá angažovanost respondentů a jejich zájem o zavedení lepších environmentálních opatření a rozvoj úřadu. Odpovědi, kde bylo potřeba napsat vlastní slovní odpověď, vyplnilo kolem 80 – 100 respondentů.

Mnohé návrhy se opakují, což je pozitivní, protože je předem zaručeno, že nová opatření budou lidmi pozitivně vnímána. Obecně je mnohem lepší, když návrhy na změny vychází „zevnitř“, tedy přímo od lidí, kteří daný prostor denně užívají, než od externistů. Hlavní rolí týmu Envirostylu je tyto návrhy posbírat, vybrat ty vhodné, doplnit o naše zkušenosti a navrhnout jejich aplikaci.

Příloha 2: Výstupy dotazníku pro obce

Dotazníkové šetření mělo za cíl zjistit, jakou formou může být KÚSK nápomocný v environmentálním rozvoji obcí.

Anonymní dotazník obsahoval šest otázek a pole na vlastní připomínky a podněty. Dotazník vyplnilo 334 zástupců obcí ze Středočeského kraje.

Z vlastních textových odpovědí jsou opakující se odpovědi vypsány pouze jednou.

Přehled otázek a odpovědí:

1. S čím vám může být KÚSK nápomocný z pohledu environmentálního rozvoje? Celkem 38 odpovědí.
 - *Metodikou a sdílenými zkušenostmi.*
 - *Momentálně zvažujeme vybudovat malou solární elektrárnu pro potřeby chodu obecních budov a technologií. Není nikde ani prezentace o podpoře těchto kroků do blízké budoucnosti. V tomto případě mi tato oblast přijde dost opomíjená a velmi důležitá!*
 - *Lepší součinnost při vyhlásování MZCHÚ, věnovat více pozornosti ochraně biodiverzity.*
 - *Spoluúčast na projektech energetických úspor v objektech pronajatých krajským organizacím.*
 - *Novinky z legislativy, které se týkají nebo mohou týkat činnosti úřadu malé obce.*
 - *Pomohly by příklady dobré praxe, a to nejen z oblasti StČ kraje - oblast komunitní energetiky, nízkoemisní dopravy, odpadů atd.*
 - *Odpadové hospodářství.*
 - *Především s moderním řešením dešťové vody systémem vsakování.*
 - *Zřízení krajské společnosti na odvoz odpadu pro menší obce za rozumnou cenu.*
 - *Realizace Komplexních pozemkových úprav v k.ú. Klášterní Skalice.*
 - *Řešením narůstající dopravy, nadměrného cestovního ruchu a s tím spojeným velkým množstvím odpadu.*
 - *Možnosti a tipy na dotační příležitosti v tomto oboru a poradenství.*
 - *Zajištění Energetického manažera, sdíleného pro více obcí.*
 - *Omezení tlaku developerů na necitlivý přístup k územnímu plánování.*
 - *Rádi bychom dostávali informace o změnách, trendech a příležitostech v této oblasti.*
 - *Pro zachování přírodní rezervace Hrbáčkoví tůň je nutné, aby tyto byly zavodněny, tedy byla k nim opětovně přivedena voda z Labe a aby byla schválena a následně dodržována údržba.*
 - *Rádi bychom zprůtočnili Grado jako součást systému Hrbáčkových tůní.*
 - *Obec Zalužany nyní převzala od České Pošty, služby v podobě Pošta Partner a s tím i budovu, která je poměrně velká a šla by využít pro účely nájemního bydlení, seniorských bytů apod. Toto bude možné pouze v případě důkladného zateplení budovy, svolení*

udržitelného vytápění a hospodaření s energiemi, příp. vybudování alternativních zdrojů energie - toto platí ještě min. pro dvě budovy ve vlastnictví obce.

- *S naplňováním Programu zlepšování kvality ovzduší - Zóna Střední Čechy CZ02 pro období 2020+ - konkrétně podporou EuroVelo 7 (Vltavská) a zahájením projektové přípravy.*
- *Starší lidé věděli jak se o přírodu starat a dělali to bez papírů a razítek.*
- *Zaslání materiálů pro informování veřejnosti.*
- *Zpracováním ekologického auditu.*
- *KÚSK nám může být nápomocen s vydáním metodik, které budou vodítkem pro environmentální rozvoj malých a středních obcí. Jedná se především o problematiku zadržování vody v krajině a odpadového hospodářství (sběrné dvory).*
- *Zajištění prostředků na likvidaci černých skládek.*
- *Staré ekologické zátěže.*
- *Environmentální rozvoj či ekologická udržitelnost je důležitým tématem současnosti i budoucnosti. V dnešní době je již mnoho obcí, které se velmi dobře popasovali s ekologickými projekty. Proto by obcím myslím pomohlo vytvoření webového odkazu KÚSK, kde by byla prezentována "best practice" obcí v oblasti environmentální politiky, a to od malých obcí a malých projektů po ty větší. Naše obec je obcí do 300 obyvatel, ale i tak máme zájem o ekologicky zaměřené projekty a udržitelný rozvoj obce.*
- *Plánovaná ZEVA, překladiště odpadů, vše ohledně odpadového hospodářství.*
- *Informace pravomocí obcí u postihů lidí vozící odpady do lesa a pod.*
- *Aktivní podpora při meziregionálních (více katastrálních) projektech. Např. cyklostezky.*
- *Pomoci mohl zaváděním ekologické dopravy a omezování zbytečných průjezdů vozidel městy a obcemi. Svést dopravu na dálnice a silnice mimo města a obce. Znamená budovat obchvaty, dálnice, rychlostní silnice*
- *Dříve KÚSK koordinoval vývoj ZEVO v Horních Počáplech a informoval obce o novinkách. Obecně myslím, že by Kraj mohl koordinovat tyto projekty s environmentální tematikou, které jsou nadregionální a přesahují ORP či okres.*
- *Podpora většího třídění odpadů.*
- *Dokončit plánovaný svoz KO do ZEVO Mělník.*

2. Máte zpracovaný Ekologický audit či jiný obdobný rozbor s environmentálním auditem chodu vašeho úřadu?

- 96,4 % Ne
- 0,9 % Ano
- 1,5 % Pracujeme na něm/máme ho v plánu v blízké době.
- 1,2 % odpovědi nezařazeno

3. Řešíte jak vyhovět zákonu o zákazu jednorázových plastových obalů? Pokud ano, měli byste zájem o přehled možných řešení?

- 39,4 % Ano
- 57 % Ne
- 1,2 % Zajímá mě více informací (vlastní textová odpověď)
- 8 odpovědí nezařazeno

Zástupci mikro obcí reagovali tak, že na nic takového nemají čas, nebo že je to pro ně bezpředmětné.

4. Pomohlo by vám mít k dispozici návod na zadávání zakázek s ohledem na environmentální zásady?
 - 69 % Ano
 - 31 % Ne

5. Pomohlo by vám mít k dispozici návod na zadávání zakázek pro úklidové prostředky?
 - 31 % Ano
 - 69 % Ne

6. Věnujete se ekovýchově? Například máte vhodně zpracované informace o předcházení a třídění odpadu? Hodil by se vám seznam aktivit a materiálů, které je dobré mít pro environmentální rozvoj občanů?
 - 73,1 % Ano, tématu se věnujeme a rádi se necháme inspirovat.
 - 22,7 % Ne, nevěnujeme se ekovýchově a nemáme to v blízké době v plánu.
 - 3,6 % Ekovýchovu máme již zpracovanou a nechystáme se ji v blízké době rozšiřovat.
 - 2 odpovědi nezařazeny

Prostor na podněty a připomínky:

- *Okolí naší obce je obklopeno průmyslovými podniky, což nám způsobuje největší znečištění prostředí. Je to spojeno nejen s ovzduším, což asi nejsme schopni ovlivnit, ale i s množstvím ubytoven a tím i velké množství různých nepříznivých občanů i bezdomovců, kteří nerespektují žádná pravidla - hromadí odpadky na různých místech, kde přespávají, odhazují odpadky kdekoliv. Bohužel nemáme zastání v žádné "instituci", ani nemáme ve své kompetenci žádná řešení. Městskou policii nemáme.*
- *Nyní se plánují v krajině, kde je cyklostezka a orná půda další stavby jako je Bezděčínská spojka - železnice, propojení MÚK Kosmonosy - Bezděčín - zde jsme žádali Krajský úřad o EIU. Bohužel i přes všechna odvolání a petice, nejen nás, nám nebylo vyhověno. Musíme si platit drahé právní služby proti Rozhodnutím Krajského úřadu, který neustále zamítá posouzení vlivů na životní prostředí. To je velmi zarážející. Byli bychom rádi, aby Krajský úřad maximálně obce podporoval v jejich potřebách a vnímal lokální problémy a ne naopak. Často se stává, že důležitá rozhodnutí činí úředník, který ani oblast nenavštívil.*

- *Jedním z velkých témat v naší obci je voda, a to jak ve smyslu nedostatku pitné vody, tak ve smyslu povodňových rizik. Ta řeší každá obec na svém území s klapkami na očích, přitom by celé povodí potoka Loděnice bylo dobré řešit koordinovaně, včetně zapojení obcí na horním toku. Tam je soustava rybníků, které by mohly v případě povodní sehrát významnou pozitivní roli. Zde by koordinace ze strany kraje byla nenahraditelná. Bohužel nedávno zpracovaná studie odtokových poměrů celého povodí nepřinesla v tomto směru nic nového. Pokud jde o pitnou vodu, máme velké obavy z důsledku výstavby železničního tunelu Praha - Beroun, který povede napříč naším katastrem. I zde budu doufat v podporu kraje při snaze o preventivní eliminaci rizika ztráty vody ze studní (ohrožen je i obecní vrt, napájející vodovod pro dvě místní části).*
- *Neustále řešíme jak a co v největší možné míře třídit. Jsou k tomu vydávány nové a nové zákony. Nikdo ale neřeší co s vytráženými odpady dále. Co například s tvrdými plasty které nikdo nechce, co s nábytkem, který je vyroben z různých lepených materiálů, co s polystyrenem který není čistě bílý.*
- *Začít řešit lépe odpadní vody s důrazem na čistotu řek*
- *Ekovýchova má smysl pouze když je v souladu s praxí. Situace je ale opačná.*
- *Trápí nás odpady. Třídění, svozy, odvozy, skládkování. Zejména jako obec, která je v blízkosti Prahy, máme problém s tímto:*
- *1) Velkoobjemový odpad se často stěhuje z bytu na chatu a následně končí v obecních kontejnerech v okolí Prahy a obec se o něj samozřejmě musí postarat. Navrhujeme příspěvek ze strany hl. města Prahy pro obce v jejím okolí, které jsou pro Prahu rekreační oblasti.*
- *2) Bioodpad. Lidé si téměř odvykli likvidovat bioodpad na svých zahradách ať již kompostováním, či pálením suchých větví. Nikdo nechce mít na zahradě "nepořádek" a raději přemýšlí jak co nejrychleji se např. ořezaných větví zbavit. Máme pocit, že příslušné právní předpisy tento stav ještě podporují. Jako obec do 1000 obyvatel vynakládáme obrovské finanční prostředky na velkoobjemový svoz bioodpadu, což dle našeho názoru je špatně. Řešení bohužel neznáme.*
- *Mnoho lidí o EKO mluví, ale pak se stejně EKO nechovají.*
- *Jak jsem již zmiňovala, toto jsou témata, kterými se může zabývat město, kde mají odbor ŽP, mají na to další své referáty. My jako starostové malých obcí nejsme schopni toto vše podchytit a zajistit. Řeší se vždy to důležité a to co hoří.*
- *Připraví KÚSK nějaký metodický plán k přípravě Ekologického auditu či jiného obdobného rozboru s environmentálním auditem k chodu obcí?*
- *Odpady jsou velký problém, hlavně jejich likvidace a recyklace a také to, že se vyrábí (zbytečné obaly, plastové výrobky, které jsou odpadem již při zakoupení).*
- *Jednodušší získávání dotací - zeleň, výsadby stromů, kompostéry a pod. aby si podání zvládli obce sami a nemuseli na tom cizopasit další firmy, kam poté odeče část peněz určených právě třeba na zeleň.*
- *Zásadní problematika jak z hlediska obecních rozpočtů, tak zátěže žp jsou odpady, které mohou být zároveň zdroji i energiemi. Zde by bylo velkým přínosem zapojení se KÚSK, s cílem využití odpadu nadregionálním způsobem s potenciálem odlehčení obecních rozpočtů.*

Příloha 3: Fotodokumentace

Zdroj: vlastní fotodokumentace

Foto č. 1: Třídění papíru, plastů a skla na chodbách úřadu



Foto č. 2: Třídění papíru, plastů a skla na chodbách úřadu



Foto č. 3: Úklidový vozík



Foto č. 4: Úklidový vozík - detail



Foto č. 5: Sklad úklidových prostředků na toaletě



Foto č. 6: Sklad obalů na použité dámské hygienické prostředky



Foto č. 7: Umyvadlo na toaletách se zásobníkem papírových utěrek



Foto č. 8: Sklad papírových utěrek na okně toalety



Foto č. 9: Sprcha



Foto č. 10: Popelník ve vnitrobloku úřadu



Foto č. 11: Popelníky ve vnitrobloku



Foto č. 12: Nádoba na roušky u vchodu do úřadu



Foto č. 13: Obsah nádoby na roušky u vchodu do úřadu



Foto č. 14: Nádoba na kovy a roušky ve vnitrobloku úřadu



Foto č. 15: Obsah nádoby na kovy ve vnitrobloku



Foto č. 16: Obsah nádoby na roušky ve vnitrobloku



Foto č. 17: Pět 1100l kontejnerů na směsný komunální odpad



Foto č. 18: Kontejnery na tonery



Foto č. 19: Obsah 1100l kontejneru na papír



Foto č. 20: Obsah 1100l kontejneru na plasty



Foto č. 21: Obsah 1100l kontejneru na sklo



Foto č. 22: Obsah kontejneru na objemný odpad

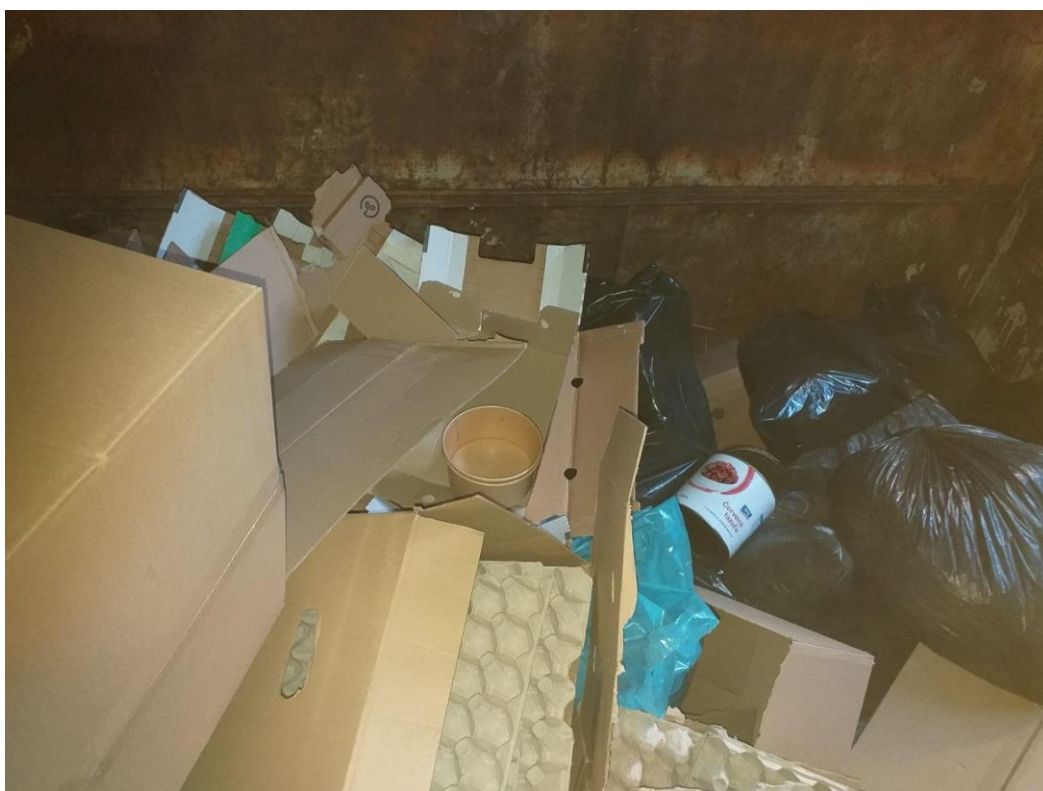


Foto č. 23: Obsah kontejneru na objemný odpad



Foto č. 24: Garáž ve vnitrobloku

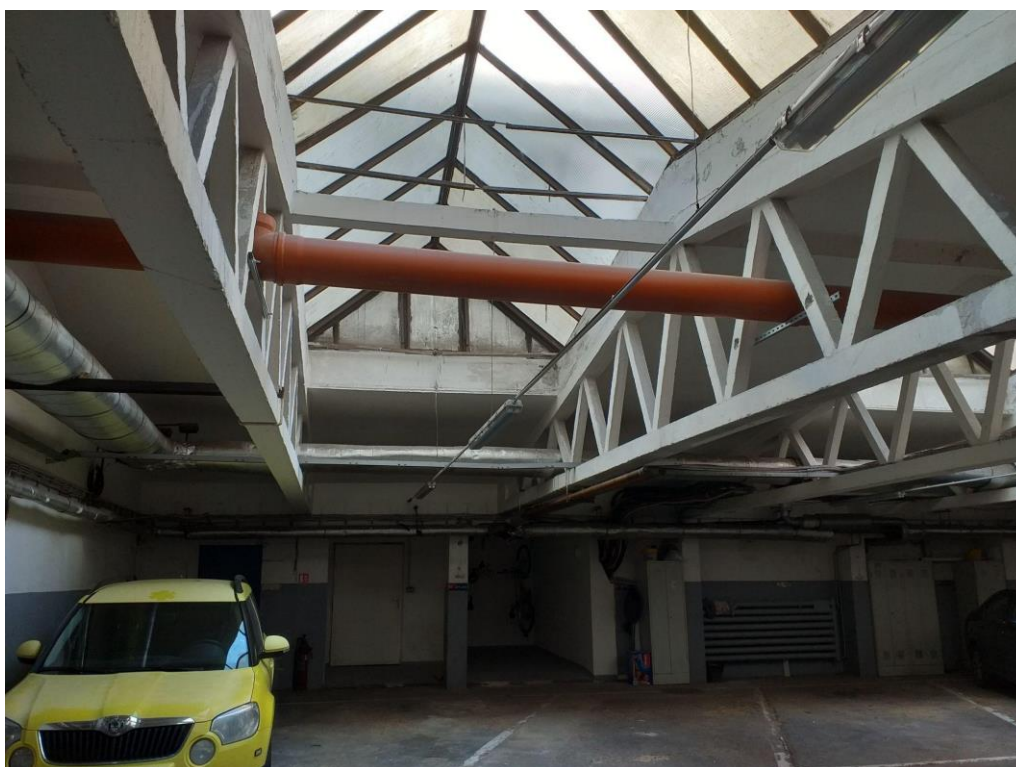


Foto č. 25: Garáž ve vnitrobloku



Foto č. 26: Garáž ve vnitrobloku



Foto č. 27: Technické zajištění pro oplachování aut v garáži vnitrobloku



Foto č. 28: Třídění odpadů v garáži vnitrobloku



Foto č. 29: Třídění odpadů v garáži vnitrobloku - detail



Foto č. 30: Třídění odpadů v garáži vnitrobloku - detail



Foto č. 31: Třídění odpadů v garáži vnitrobloku - detail



Foto č. 32: Netřídění odpadů v garáži vnitrobloku - detail

